BOGENS VERDEN

Tidsskrift for
Dansk Biblioteksvæsen
udgivet af Danmarks
Biblioteksforening
Redigeret af
Palle Birkelund og
Mogens Iversen

Deltagelsen i årsmødet

Samarbejde om bogen

Adult Education Work
ved canadisk bibliotek

IFLAmødet
i Malmø og Lund

Svensk årsmøde og
filmkursus

Norske bøger 1959

UNIVERSITY OF MINNESOTA LIBRARY
RECEIVED
SEP 27 1960

I kommission hos
Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck
København

6 42. årgang
September 1960

Danske skønlitterære forfattere af hvem der i efteråret 1960 udgives nye bøger eller optryk

Pierre Andrézel
Thorkild Bjørnvig
Karen Blixen
H. C. Branner
Jørgen-Gustava Brandt
Martin A. Hansen
Thorkild Hansen
Johanne Luise Heiberg
Piet Hein
William Heinesen
Harald Herdal
Erik Aalbæk Jensen
Johannes V. Jensen
Frank Jæger
Viggo Jørgensen
Kumbel
Willy-August Linnemann
Nis Petersen
Peter Ronild
Jørgen Rytter
Ole Sarvig
Jens August Schade
Anna Sophie Seidelin
Johannes Smith
K. K. Steincke
Alexander Svedstrup
Helle Elisabeth Söderhamn
Poul Vad
Gustav Wied

Gyldendal

nn

Samarbejde om bogen

Af kontorchef i Dansk Bogtjeneste *Anna Grete Schlanbusch*

For nogen tid siden skrev jeg en artikel i Det danske Bogmarked om mulighederne for samarbejde mellem bibliotek og boghandel, og jeg havde den glæde, at ikke mindre end 3 bibliotekarer sendte indlæg til bladet i den anledning, – indlæg, som gav udtryk for en absolut positiv indstilling til denne tanke. Hvad d'herrer så mente om de enkelte forslag, jeg fremkom med, er til en vis grad mindre væsentligt. Det, det kommer an på, er at man er enig i grundprincippet. Når dertil kommer, at jeg de gange, jeg i mit daglige arbejde på Dansk Bogtjeneste har haft lejlighed til at samarbejde med biblioteksdirektøren – både den nuværende og den forhenværende – og med Københavns stadsbibliotekar, har mødt absolut interesse for en livligere kontakt, kan man gribe sig i undren over, at der trods alt endnu ikke er kommet flere realiteter ud af det. Men som jeg vist allerede nævnte i min artikel i Det danske Bogmarked, skyldes det sikkert i første omgang manglende tid fra begge parter – og så det, at bunden i vore pengekasser alt for hurtigt nås! Jeg må dog nævne, at Dansk Bogtjeneste har langt flere behagelige erfaringer for positivt samarbejde med biblioteksvæsen og bibliotekarer end allerede nævnt. Først og fremmest bør naturligvis omtales *Børnebogsugen*, hvor vi havde et så hyggeligt og gnidningsfrit samarbejde, at vi næsten faldt hinanden om halsen, da vi nu i foråret igen skulle begynde, og det til trods for, at vi vidste, at det ville betyde et stort – og i mammon lidet eller slet ikke lønnende arbejde. Men dels hører vi, der er blevet rystet sammen i denne sag, åbenbart alle til dem, der synes at hyggelige arbejdstimer sammen med mennesker, man er på bølgelængde med, er en god ting, dels var – og er – vi vel alle lidt besat af det lokkende håb om, at vort arbejde virkelig kan have betydning for den opvoksende generations læsevaner til gavn og glæde for den selv og for samfundet.

Nogle år efter rekonstruktionen af *Folke-universitetsforedragene* i 1940'erne indledte vi et udmærket samarbejde med det kontor i Københavns Kommunebiblioteker, som administrerede udgivelsen af lister over bøger om foredragenes emner for hovedstadskommunernes biblioteker. Vi fik lov at låne de originale kartotekskort, efter at foredragsholderne havde haft disse til gennemsyn, vi sorterede dem ud forlagsvis og sendte dem til kontrol hos forlæggerne for at konstatere hvilke bøger der var udsolgt, og om de anførte bogpriser var rigtige. Men det siger sig selv, at dette er et meget stort arbejde, og da det ifølge sagens natur skulle udføres inden for et meget begrænset tidsrum, slog vor arbejdskraft i det lange løb ikke til, og vi måtte opgive, hvilket begge parter var kede af.

I 1959 var Dansk Bogtjeneste på Københavns stadsbibliotekars initiativ med i udgivelsen af en bogliste om 100 gode *gavebøger til børn*. Ideen fremkom dog først så sent, at vi ikke helt kunne nå at gøre det ud af den, som vi gerne ville. Dels kunne vi ikke gennemføre en helt effektiv kontrol af priser, dels kunne vi ikke orientere boghandlerne om listen, inden deres juletravlhed satte ind, og vi foretrak derfor først at »fyre den af« efter nytår, da den jo stadig havde aktualitet. Vi forærede hver boghandler en liste og solgte derudover ca. 3000 ekspl., men havde vi nået at gøre et virkeligt

arbejde for den på det helt rigtige tidspunkt, er det højst sandsynligt, at vi kunne have solgt langt flere – det håber vi på en anden gang.

I disse dage har vi netop fået tilbudt at få et sæt af de to nye *kataloger om småbørnsbøger og bøger til skolelæsestuen,* som børnebibliotekskonsulenten har taget initiativ til, på særdeles favorable vilkår, således at vi kan sende boghandlerne et eksemplar af hver katalog med tilbud om køb, samtidig med at samtlige skoler og biblioteker modtager lister og tilbud. Det er vor hensigt at gøre ret meget ud af denne sag, for det er vel lidt af en historisk begivenhed på vej mod et større samarbejde, at biblioteksvæsenet gennem Dansk Bibliografisk Kontor udsender to kataloger, hvori kun er medtaget bøger, der kan købes i boghandelen i dag. Dertil kommer, at boghandlerne kan tjene både deres egne og biblioteksideens interesser ved at skubbe på for at få skolerne til i langt større udstrækning at oprette skolelæsestuer. Der ydes jo statstilskud til indkøb til disse, men alt for mange skoler gør ikke nok ved dette for børnenes boginteresse så vigtige punkt. Og her har boghandlerne muligheder for at bearbejde den enkelte faglærer til at tale med skoleinspektøren om sagen og derved give stødet til, at der sker noget.

Glædeligvis har der i de senere år været så mange former for samarbejde mellem Dansk Bogtjeneste og bibliotekerne, at ikke alt kan omtales her. To punkter skal dog endnu nævnes, nemlig den store børnebogsudstilling på *Dyrskuet på Bellahøj* sommeren 1959 og Ungdommens Bogmarked. Den førstnævnte udstilling kom i stand på den måde, at De samvirkende danske Husholdningsforeninger henvendte sig til Statens Bibliotekstilsyn og bad dette være foreningerne behjælpelig med en udstilling, og takket være – det har man vist lov at sige – samarbejdet om børnebogsugen, fandt børnebibliotekskonsulenten det straks helt naturligt at foreslå, at denne udstilling kom i stand i samarbejde med Dansk Bogtjeneste. Det har vi al grund til at være taknemmelige for, selv om jeg ikke for tit kan gentage, at vi desværre egentlig ikke har arbejdskraft til at påtage os den slags ekstraopgaver. Men vi gjorde det – og med glæde. Vi fremskaffede bøgerne, som forlæggerne straks beredvilligt stillede til disposition, vi hjalp til med indretningen, vi skrev stencils til boglister og duplikerede disse, og vi var med til at passe standen. Siden har udstillingen været på vandring rundt omkring, sidst på dyrskuer i Nykøbing F., Maribo og Esbjerg, og der er udleveret boglister overalt, tilsammen i 7-8000 ekspl. Det er umuligt andet, end at disse udstillinger har åbnet mange forældres øjne for betydningen af, hvad deres børn læser, og at de har ført nye »kunder« både til bibliotek og boghandel. »*Ungdommens Bogmarked*« har, ligesom forøvrigt også Bellahøjudstillingen, været omtalt i »Bogens Verden«, så jeg skal indskrænke mig til at nævne, at vi også i denne sag har været mellemled mellem bibliotek og forlag, og at vi har påtaget os det rent manuelle arbejde med udførelse af katalog, d.v.s. renskrift og lay-out til den rotaprint-trykte katalog. Desuden skal nævnes, at boghandlerne har været med i arbejdet i så godt som alle de byer, hvor udstillingen har været afholdt.

Dette er altsammen eksempler, som tyder på, at hver gang man virkelig tager sig en fælles opgave på, går det udmærket, men endnu er det vel trods alt ikke gået hverken bibliotekarer eller boghandlere i blodet, at hver gang der skal gøres et større fremstød for bøger, må det ske i samarbejde. Ikke mindst fordi hver af parterne har så få pengemidler at råde

over, er dette vigtigt. Hver for sig rækker vi ikke langt, men står vi sammen, er der håb om, at vi bliver hørt.

Inden for Dansk Bogtjeneste imødeser vi med stor interesse oprettelsen af bibliotekernes kontakttjeneste. Hvis Dansk Bogtjeneste og *Danmarks Biblioteksforenings Kontakttjeneste* kommer i samarbejde, skulle der være mulighed for, at meget af det, der i mange år har været fablet om, kan blive virkelighed. Først og fremmest mener jeg, at der skal oplysning til fra begge sider om de to fags arbejdsvilkår, om vanskelighederne i det daglige arbejde og om hvad der udrettes.

Hvis en bibliotekar er blevet begejstret for en bestemt forfatter eller bog, eller hvis han vil prøve at skabe interesse om et bestemt emne, så kan han arrangere en lille præsentationsudstilling, og resulterer den i udlån, ja, så er han glad. Mærkes der ingen reaktion, bliver han naturligvis skuffet. Er det derimod en boghandler, som har fattet samme interesse, kan en negativ reaktion blive mere pinlig. Naturligvis sker der ikke noget, fordi et enkelt initiativ slår fejl, men bliver en boghandler for litterært grebet, således at han gang på gang ofrer udsendelse af cirkulære på bøger, som han selv er betaget af, kan det blive katastrofalt for hans forretning, hvis resultatet er nul salg og penge ud af lommen til reklame.

Desværre er det langt oftere, end bibliotekerne sikkert drømmer om, en tvivlsom forretning at arbejde for den gode bog, når vi ser bort fra de berømte undtagelser, der altid bekræfter reglen. Men var det ikke et forsøg værd at prøve om ikke den regel, som gælder i al anden reklame, også gælder i dette forhold, at jo flere gange man bliver påvirket af et salgsargument, desto større chance er der for, at det fører til salg, og det, vi er fælles om at »sælge«, *er lysten til at læse.*

En sådan gentagelse af påvirkninger på bibliotek og i boghandel forudsætter imidlertid netop, at vi kender nok til hinandens arbejde, og det første konkrete forslag, jeg vil stille, er derfor: Hold *orienteringsmøder boghandlere og biblioteker imellem* med visse mellemrum. Drøft, hvilke emner eller forfattere man kan have interesse af at gå fælles ind for. Boghandlerne kan her give oplysninger om, hvilke store publikationer eller kampagner der kan ventes inden for boghandel, og bibliotekerne kan fortælle om, hvilke planer de har om specialarrangementer, hvad de ved om påtænkte studiekredse i byen o.s.v. Når man sådan mødes, vælder ideerne ofte frem, simpelthen fordi man har taget overtvært og trods travlhed givet sig et par timers tid til at tænke over tingene, – mere skal der ofte ikke til. Når først boghandlere og bibliotekarer kommer sammen, vil der sikkert være mange samarbejdsmuligheder. På de fleste biblioteker afholdes der i vinterens løb nogle foredragsaftener eller oplæsninger. Kunne det ikke lige så godt ske i samarbejde med boghandlerne? Som det så ofte er tilfældet ved sådanne møder, vil det vigtigste dog være kontakten, der skabes. Hvad ville være naturligere, end at de unge lærlinge og medhjælpere i en by var kammerater med unge bibliotekarer og bibliotekselever, og at det udviklede sig til, at bibliotekets unge jævnligt kom hos boghandleren og omvendt. Det ville føre til, at de to parter gav hinanden mange ideer. Biblioteket vil antagelig førend boghandleren mærke, hvis der pludselig går hausse i et emne, og er der kontakt mellem de unge, har boghandlerlærlingen den chance at kunne give boghandleren den ide at pynte et skab med de og de bøger. Bibliotekaren vil til gengæld, navnlig hvad de nye bøger angår, kunne høste nyttige erfaringer

om, hvordan publikum reagerer på disse. Både på bibliotek og i boghandel er det vel skik, at man deler læsningen af nyheder imellem sig og derefter drøfter indbyrdes, hvad man mener om den enkelte bog, men personalet er jo begrænset begge steder, så kunne det ikke tænkes, at bibliotekarer og boghandlere undertiden sammen drøftede de bøger, de havde læst? I denne sammenhæng er det naturligt at fremhæve det efterlignelsesværdige eksempel fra Herlev, hvor børnebiblioteket inviterer boghandlere, medhjælpere og lærlinge til bogvalgsmøde, så de hører bedømmelsen af alle de nye børnebøger.

Blandt de ting boghandlerne kan drøfte med bibliotekerne er fællesudnyttelse af en del af Bogtjenestens – og i fremtiden altså også af Kontakttjenestens fremstød. I år har Bogtjenesten f.eks. lanceret slagordet »*Ved De nok om*« og hver måned udsendt bogmærker og prisnedstik til 4 bøger om aktuelle emner. I disse dage (begyndelsen af august) er der kommet et sæt, der hedder »Ved De nok om Afrika – et verdensbrændpunkt«. Bogmærket nævner 4 bogtitler med priser, nemlig Gordimer: I fremmed land, Huddleston: Himlen bliver mørkere, Karen Herold Olsen: Afrika og Albert Schweitzer: Mellem floder og urskov. Det er muligt, at bibliotekarer synes, at det er et tilfældigt udvalg, men vi må se realistisk på sagen. Vi må vælge bøger, som er så nye som muligt. Så er der størst chance for, at boghandlerne har dem stående i mere end et eksemplar, og det kræver en udstilling jo næsten. Desværre er det nemlig en realitet, at selv om en sådan ide forekommer udmærket, er det meget begrænset, hvad den sælger. Vi har bedt boghandlere, der har pyntet skabe med bøger fra vore tidligere Ved De nok om-bogmærker, fortælle om, hvad de har solgt. Som eksempel kan nævnes det første Ved De nok om-fremstød, vi lavede. Det var i januar og drejede sig om Atomkraft. Det omfattede følgende fire bøger: Werner: Kerneenergi i industri og samfund, Arley og Skov: Atomkraft, von Weizsäcker: Atomenergi og atomtidsalder og Franke: Molekylernes magi. En boglade på Strøget i København havde pyntet et meget fint skab med disse bøger. Det stod i fjorten dage, og der solgtes to af en af titlerne og en af en anden. Hvis De kan tænke Dem til, hvad et udstillingsskab på Strøget koster i husleje, vil De sikkert forstå, at det ikke har været nogen god forretning. Den værdi, vi tillægger vort Ved De nok om-fremstød, er først og fremmest den goodwill, det kan give en boghandel, hvis kunderne vænnes til, at der til stadighed er skiftende udstillinger om Ved De nok om så den ene, så den anden aktuelle ting. Når det viser sig at være så svært at sælge bøger selv om et aktuelt emne, kunne det kun øge salgschancerne, hvis den lokale boghandler, der gik ind for et månedligt Ved De nok om-skab, opfordrede biblioteket til at bruge samme slagord og udstille bøger om samme emne.

Et andet punkt, hvor der også burde kunne samarbejdes i videre udstrækning, er om *bøger, der omtales i radioen*. Statsradiofonien udsender hver 14. dag et blad, der hedder »Lyt og læs«, som er særlig tilrettelagt for bibliotekerne. Dansk Bogtjeneste udsender hver uge en lang, gul kartonoversigt over først og fremmest skønlitterære bøger, som omtales i radio og TV, eller som der læses op af. I 1959/60 har vi desuden eksperimenteret med ugentlige udsendelser af nedstik med tekst om fagbøger, i tilknytning til foredragsemner i radioen, bl.a. til Søndagsuniversitetet. På dette punkt har vi forøvrigt også mødt god vilje til samarbejde fra biblioteksside, idet vi har fået kopi af manuskriptet til »Lyt og læs«

fra den bibliotekar, som udarbejder dette. En anden side af sagen er, at det ville hjælpe såvel redaktionen af »Lyt og læs« som redaktionen af vore radiokort, hvis det var muligt at fremskaffe litteraturlister fra foredragsholderne, da man ikke altid kan være helt sikker på, hvad titlerne dækker.

Enkelte boghandlere forsyner deres bibliotekskunder med Dansk Bogtjenestes radioprogram, som slås op på biblioteket. I øjeblikket er det økonomiske grundlag for deres udgivelse sådan, at Bogtjenesten næppe vil være i stand til at kunne give boghandlerne så mange radioprogrammer, at alle biblioteker også kan få disse, men blev der tale om et organiseret samarbejde, fandt man vel en udvej. I det hele taget må det være vigtigt, at man lige fra starten af Kontakttjenesten er opmærksom på, på hvilke punkter vort arbejde er så sideløbende, at det vil være meningsløst spild af de begrænsede midler, begge parter råder over, hvis arbejdet ikke koordineres. De lige nævnte Ved De nok om-bogmærker burde jo også have muligheder for at bruges af bibliotekerne, og et virkeligt brændende punkt er de faglige boglister, som Dansk Bogtjeneste til stadighed udgiver en del af, og som meget ofte viser sig at komme samtidigt med, at lister om lignende emner udkommer fra biblioteksside, f.eks. fra Dansk Bibliografisk Kontor. Også på *plakat- og skilteområdet*, må der være basis for et samarbejde mellem bibliotek og boghandel. Når man betænker, hvor bekosteligt det er at få tegnet og trykt en virkelig god plakat, bør oprettelsen af kontakttjenesten føre til, at såvel Kontakt- som Bogtjenesten ved udarbejdelsen af plakater undersøger muligheden for fælles udnyttelse, og inden trykningen påbegyndes sørger for at få teksterne tillempet, så de kan bruges begge steder.

En del boghandlere nærer vist en vis skepsis over for bibliotekernes positive indstilling til at *samarbejde om et større bogsalg*. Blev der skabt en bedre kontakt, ville denne skepsis forhåbentlig blive udryddet, simpelthen ved realiteter. På samme måde tror jeg, at et øget samarbejde vil give bibliotekaren indblik i mange forhold vedrørende boghandel, som ville få ham til at forstå, hvor svært det i virkeligheden ofte er at *sælge* en bog, ikke at udlevere den.

Ofte nås der mest, så længe noget kan ordnes ved det personlige initiativ, rent lokalt, men det ville dog sikkert give et vældigt skub i samarbejdet, hvis man rent officielt sluttede sig til de ord, som den svenske biblioteksdirektør *Bengt Hjelmqvist* udtalte i en artikel i fjor: »*En bibliotekarie, som fattar sin uppgift på det rätta sättet, glädjer sig i själva verket mer över en köpt bok än över en lånad*«. At det er den enkelte bibliotekars mening i dag, er der vist næppe tvivl om, det ser man bl.a. af eksempler som bogudstillingen i Rådhushallen i Odense under Børnebogsugen i 1956, hvor man brugte slagordet »Bedre er bog at eje end bog at leje« og Brøndbyvester Biblioteks benyttelse af Bogtjenestens plakat »Ønsk bøger – giv bøger«. I samme retning peger de mange udstillinger af børnebøger, egnede til julegaver, som biblioteker landet over afholder i november måned. Det ville være morsomt om dette arbejde – muligvis ved udsendelsen af skilte i samarbejde mellem Kontakt- og Bogtjenesten – kunne udvides til også at omfatte udstillinger af bøger, egnede til konfirmationsgaver, og hvad med eksamensgaver?

Nu står imidlertid *Børnebogsugen* for døren, og der kan vel næppe tænkes en bedre lejlighed til at manifestere samarbejdet mellem boghandel og bibliotek?

Kunne en udsendelse fra Børnebogsugens lokalkomite til kommunens voksne

lånere af en lille tryksag om betydningen af valg af de rette børnebøger, både når det gælder dem, lånernes egne børn læser, og når det gælder dem, der gives væk til børnefødselsdage, ikke bane vej for den benyttelse af lånerkartoteket, som forekommer boghandelen at være den bedste dokumentation af de ovenfor nævnte ord af Bengt Hjelmqvist. Når Danmarks Radio – eller Statsradiofonien, som det dengang hed – i 1955 kunne give tilladelse til, at bogfagets store årskatalog – julekatalogen, som den i mange år lidt fejlagtigt er blevet kaldt – blev udsendt efter radiolicenskartoteket, skulle man også tro, at bibliotekerne kunne give tilladelse til benyttelse af lånerkartoteket. Ingen behøver at være bange for, at det er noget, der vil gå tit på. Dertil vil det være alt for kostbart, for der er jo mange lånere. Mange steder vil man sikkert ikke engang fra boghandelens side kunne skaffe midler til dækning af en udsendelse, men der hvor det af økonomiske grunde kan lade sig gennemføre, burde det blive en realitet. Det siger sig selv, at det, ligesom ved benyttelsen af et foreningskartotek, må være en betingelse, at kartotekets ejer godkender det, der udsendes til adressaterne.

Hvad Børnebogsugen iøvrigt angår, vil der jo ad anden vej komme forslag frem til mange samarbejdsmuligheder; her skal blot nævnes, at vi fra boghandelens side må håbe på stor imødekommenhed fra børnebibliotekarernes side med hensyn til orientering om de mange bøger, der særlig skal arbejdes for i ugens løb. Sådanne orienteringsaftener fandt sted mange steder i 1956. Denne gang håber vi, at de kan arrangeres endnu flere steder og måske danne optakt til en intimere kontakt også på andre punkter. Mange af de bekendtskaber, der i dag eksisterer rent privat mellem boghandlere og bibliotekarer, er netop skabt på kursus, nemlig på de fortræffelige orienteringskursus, som nuv. højskoleforstander *Erik Halvorsen* på Rungsted Højskole tog initiativet til for 10 år siden, og som nu afholdes hvert efterår på en række højskoler. Lad os få mere af den slags, hvor vi kommer på skolebænk sammen.

Udviklingen i tiden med de stadig flere fritimer, alle mennesker får til rådighed, og den stærke konkurrence om udnyttelsen af denne gyldne fritid, som for mange ikke synes at være så gylden, må være en spore til, at vi nu for alvor finder sammen om det, som er vort fælles mål, nemlig at få folk til at *læse*. Vi må ikke glemme, at vort arbejde da også kan være en støtte for en værdifuld bogproduktion.

Adult Education Work
ved et canadisk bibliotek

Af bibliotekar *Anne Nørgaard*, Hørsholm

I sommeren 1959 foretog jeg en længere rejse gennem Canada og U.S.A. med det formål at studere folkebibliotekernes Adult Education Work. Mod slutningen af min rejse nåede jeg først i oktober til London, Ontario, beliggende ca. 100 miles sydvest for Toronto. Efter lykkeligt at være undsluppet millionbyernes morderiske tempo var det en sand vederkvægelse at dale ned i denne venlige canadiske by af mere hjemlige dimensioner. Også biblioteksfagligt fik jeg her mine stærkeste indtryk, dels fordi det i et velorganiseret bibliotek af denne størrelse var muligt på nogle få dage at få et indtryk af de forskellige arbejdsformer, dels fordi jeg ankom hertil på en tid, hvor forberedelserne til vintersæsonen var i fuld udfoldelse. Her fandt jeg kort sagt et biblioteksvæsen, som gennem sin særdeles effektivt fungerende service på bedste måde illustrerede, hvad jeg hidtil havde læst og under rejsen erfaret om mit emne.

Begreber.

For at præcisere, hvordan det meget rummelige begreb: Education fortolkes i denne forbindelse, vil jeg tillade mig at citere af en artikel: »Strengthening the influence of the public library«, skrevet af Dr. *Houle,* Professor of Education at the University of Chicago. Han siger: »To say that the library is an educational institution is to define its purpose in the broadest terms. Education fundamentally is a way of helping people to change themselves, of aiding them to achieve skills and knowledge and insight, deepen their appreciation and their attitudes, and build that indefinable balance of values which we refer to as character. Given unlimited resources and unlimited time, the library might try to provide any kind of education which anybody in the community might feel he needed. Since resources and time are always at a premium, the library board and staff have to make choices of those goals and activities which can be most effectively combined into a sound and manageable program . . . If I had to summarize my beliefs in a single sentence, I would say that adult education is not merely a set of techniques or processes or departments or people, it is a spirit which suffuses all the work of the library«.

Udtrykt således omfatter begrebet hele bibliotekets virke, og selv om der ved de store biblioteker findes et særligt Adult Education Department med en specialist som leder, må hele bibliotekets personale impliceres i arbejdet, hver inden for sit felt. Jeg skal forsøge at gøre rede for et enkelt biblioteks bestræbelser på at leve op til dette ideal.

Først et par tal fra årsberetningen for 1959:

Af byens 103.000 indb. har biblioteket over 41.000 som lånere.

Budgettet er på 434.700 dollars.

Bogsamlingen tæller 193.000 bd. (143.000 til voksne, 50.000 til børn), fordelt på hovedbiblioteket og 3 filialer.

Udlånstal (gennem hovedbibliotek, filialer og bogbilens 10 stoppesteder) ialt 836.000 bd.

Desuden ejer biblioteket 5400 grammofonplader, 4800 bd. musikalier, 1200 partiturer, 670 films (+332 deponeret af filmsselskaber), 680 filmsstrips og 600 mikrofilmruller (aviser og tidsskrifter).

Personalet er på 63 heltidsbeskæftigede.

»London Public Library and Art Museum« rummer, som navnet angiver, både et bibliotek og en kunstsamling, en ikke ualmindelig konstellation, som jeg her mødte for første gang og blev meget betaget af. Hovedbiblioteket: »Elsie Perrin Williams Memorial Building«, indviet i 1940 og som så mange institutioner opkaldt efter sin donator, er en monumental, rektangulær 3-etagers bygning med et bebygget areal på ca. 46×28 m. Det har en fin beliggenhed nær byens centrum, omgivet af en park og med facade mod Queens Avenue, en smuk allé af ahorn, Canadas nationaltræ.

Kunst i biblioteket.

Bygningens øverste etage udgøres af Art Museum, Art Library, studiekredslokaler samt kontorer. Art Museum's kunstsamlinger består dels af en Permanent Collection af hovedsagelig canadisk kunst: malerier, akvareller, grafik og skulptur, dels af en Lending Collection med originale arbejder og reproduktioner af betydelige kunstnere. Samlingens omfang og kvalitet placerer museet blandt de 5 ledende Art Galleries i Canada. Grundsamlingerne er tilvejebragt gennem et engangstilskud, mens forøgelsen har været afhængig af gaver fra institutioner og privatfolk, samt for Lending Collections vedkommende af en lejeafgift. Et særligt fremstød ved en dertil oprettet komite indbragte i 1959 6470 dollars til nyindkøb. Den daglige drift indgår i bibliotekets budget.

I den store udstillingssal i bygningens midte og to tilstødende mindre lokaler arrangeres gennemsnitlig 4 udstillinger pr. måned af kunst, arkitekturtegninger fotografi, etc. eller af forskellige former for kunsthåndværk, heraf en årligt tilbagevendende udstilling af håndvævninger. En del er vandreudstillinger, samlet af landets største biblioteker og museer. For at støtte ny canadisk kunst afholdes et årligt kunstmarked, som åbnes ved en festaften med foredrag, musikalsk underholdning og »refreshments« og i øvrigt går ud på at sælge billeder af canadiske kunstnere, som deltager i arrangementet. For amatører afholder Art Museum kurser i skitsering, kunstmaling og skulptur med foredrag og demonstrationer, ledet af lokale kunstnere. Lørdag morgen er der kurser for børn, der udvælges af skolerne, og hvis arbejder præsenteres ved en særlig udstilling. En nydannelse på forberedelsens stadium er studiekredse omkring kunst og enkelte kunstværker. »Western Art League« med 700 medlemmer er tilknyttet Art Museum. I vinterens løb arrangerer denne forening mindst 1 månedlig foredragsaften, og desuden yder den støtte til kunstkurserne og til lokale unge kunstnere i studieøjemed. Jeg var så heldig at få lejlighed til at overvære årets første foredrag, hvor den nylig fratrådte direktør for »National Gallery« talte om kunstens vilkår i Canada. På væggene i salen var ophængt canadisk kunst med korte annotationer om den pågældende kunstner. Det forekom mig ideelle omgivelser for et kunstforedrag og netop på folkebiblioteket for et bredere publikum, end det, som ellers indfinder sig ved en sådan lejlighed. I de tilstødende lokaler fandtes på samme tid en repræsentativ udstilling af bladkarikaturer fra krigen 1939-45, og en speciel samling Käthe Kollwitz reproduktioner. Udstillingerne beses gennemsnitlig af 4-5000 besøgende.

I umiddelbar tilknytning til Art Museum findes Art Library, hvorfra der ikke blot udlånes bøger om kunst, kunsthåndværk og hermed beslægtede emner, men også udlejes billeder fra Lending Collection. Får en låner lyst at eje et hjemlånt billede, optræder biblioteket som formidler mellem kunstner og køber. Udlåns-

samlingen tæller o. 300 stk.+o. 100 stk. på filialerne. Mens besøgene på Art Museum viser en uafbrudt stigning, er udlånet af billeder – uvist af hvilken grund – i de sidste år stærkt dalende (i løbet af 5 år mere end 50%, fra over 2000 til under 1000 udlån årligt), hvorfor man overvejer en omorganisering. Foruden til almindelige lånere udlånes billeder til ophængning i lokale virksomheders kontorer og personaleværelser. – Personalet i Art Library har foruden det daglige arbejde med bøger og billeder mange henvendelser fra foreninger, der ønsker kunstorientering eller hele foredrag, og fra privatfolk, der beder om råd angående bl.a. rensning, indramning og restauration af billeder. Også fra andre byer drager man nytte af personalets erfaringer m.h.t. opbygningen af samlinger og udstillinger.

Allerede denne ene afdelings tilbud til bibliotekets benyttere, som jeg under et par tilfældige dages besøg oplevede en del af, må give et indtryk af den umådelige aktivitet som mærkedes overalt. Helt fra bibliotekets oprettelse – o. midten af forrige århundrede, – har man tilsigtet at gøre det til centrum for byens kulturelle liv. Derfor blev foredragsvirksomhed og kunstudstillinger en lige så vigtig og naturlig del af dets arbejde som arbejdet med bøger. Med tiden er det udadvendte arbejde vokset så stærkt, at biblioteket, foruden at være kulturcentrum for London, tillige fungerer som formidler af bøger, films og kunstudstillinger for hele Western Ontario. En månedlig kunstudstilling udsendes således til 10 byer.

I bibliotekets hovedetage grupperes rummene omkring Central Hall. Her foregår bogudlånet (her som ved filialerne naturligvis ved photo-charging). Desuden rummer hallen hovedkartoteket og en del arrangementer til bogudstillinger; men i betragtning af de her afviklede arbejdsprocesser optager hallen uforholdsmæssig stor plads. 5 store åbninger fører fra Central Hall ind til læsesalen og 4 fagsale. I underste etage findes børnebiblioteket med egen indgang og store døre ud mod haven, hvis plæne er placeret som et lille amfiteater, beregnet til opførelse af børnespil. Her er også bogmagasin og det store auditorium med o. 300 siddepladser. Det er udstyret med alt materiel til anvendelse af films, grammofon og radio. TV bemærkede jeg ikke, men vil næsten gå ud fra, at det fandtes. I hvert fald så jeg det i mange andre biblioteker.

Det almindelige udlåns- og referencearbejde adskiller sig ikke væsentligt fra vort hjemlige dito. Det lader jeg uomtalt for i stedet at fremdrage de virkeområder, vi kender mindre til, eller i hvert fald gør en betragtelig mindre indsats for.

Film i biblioteket.

Den forbilledligt organiserede films-service – omfattende filmudlån, undervisning i brug af filmmateriale, »film-previews« for foreningsledere, og filmaftener i biblioteket er beskrevet i rektor Kirkegaards artikel: Biblioteksindtryk fra Canada og U.S.A. B.V. 1952. – Antallet af film-udlån viser for tiden en stærkt dalende tendens, hvilket naturligvis tilskrives TV. Med hensyn til sammes indflydelse på bogudlånet hævder man, at det efter i nogle år at have bevirket dalende udlånstal – som vi i øjeblikket mærker det her – nu tværtimod stimulerer læselysten, og tilmed i gunstig retning, eftersom det er de gode udsendelser, der giver efterspørgsel – (i parentes bemærket lykkedes det aldrig mig at se andet end »Westerns« og baseball i TV, men det var jo også sommer!) – endda i

så udtalt grad, at bibliotekets leder, Dr. *R. Crouch*, i den sidste årsberetning kalder TV for »one of the greatest allies of books and reading«. En TV-udsendelsesrække af forelæsninger fra Columbia University i New York foranledigede stort run på bøger om de behandlede emner.

Musik i biblioteket.

Byens musikliv søger man at stimulere på mange måder. Den store musikaliesamling og ikke mindst den omfattende pladesamling er væsentlige aktiver. Pladesamlingens vedligeholdelse og tilvækst afholdes – som billedsamlingen – gennem en særdeles overkommelig lejeafgift. (Måske bør det tilføjes, at bogudlånet er gratis). Mens bogbestandens niveau såvel i Canada som i U.S.A. i almindelighed forekommer lavere, end det vi tilstræber herhjemme, er pladesamlingerne overalt af en meget høj standard. I London var pladeudlånet i 1959 ialt 16500. – I de tre sommermåneder afholder biblioteket ugentlige pladekoncerter i bibliotekshaven. Om vinteren er der studiekredse i musikforståelse. En særlig omtale fortjener Jazz-klubben, fordi dens tilblivelse er typisk for bibliotekets foretagender. Gennem længere tid havde Film-Music-Department bemærket en jazzinteresse, som lokale musikgrupper ikke gjorde noget forsøg på at imødekomme. Forsøgsvis arrangeredes derfor i 1958 to jazz-aftener i biblioteket. Tilstrømningen var overvældende, og ved en tredie sammenkomst blev »London Jazz Club« stiftet, med et foreløbigt program på 4 pladekoncerter om sommeren i bibliotekshaven, og om vinteren programplanlægning, films, diskussion og levende jazz. Allerede nu er man nået til dannelsen af et jazz-band, og offentlige koncerter er under forberedelse. Et udmærket eksempel på viljen til at efterkomme et behov, og i dette tilfælde en oplagt chance til at få forbindelse med unge mennesker.

Kontakt med studiekredse og foreninger.

Foruden de omtalte studiekredse må nævnes de populære »Great-books-groups«, hvoraf der i 1959 var ialt 5 på forskellige trin. Kun undtagelsesvis ledes kurser og studiekredse af bibliotekarer. Undtagelsen oplevede jeg under mit besøg, idet bibliotekets souschef *Deane Kent,* netop i disse dage startede en ny form for kursus: »Improving your reading«, som ved øvelse og læsefilms tog sigte på en forøgelse både af læsefærdighed og forståelse af det læste. Det blev en stor sukces og måtte gentages samme år. Deltagerne afholder selv kursusudgifter, og jeg så dem erlægge afgiften på 20 dollars uden at blinke.

Et meget påskønnet foretagende er det siden 1956 årligt afholdte »Program Planners' Institute«. Det blev oprettet for at gøre foreningsledere bekendt med såvel bibliotekets som andre institutioners ressourcer. Samtidig tilsigter det at være et middel til at forbedre og koordinere de forskellige foreningers programmer. Der inviteres hertil 2 repræsentanter for hver af byens foreninger, ialt 60-70 deltagere. Hver forening møder op med sit program. Forbedringer diskuteres og et idealprogram udarbejdes. Desuden undervises i mødeteknik, og der gives oplysninger om filmmaterialer eller andre nye materialer og ideer. Lister over personer og organisationer, som man kan henvende sig til ang. en foredragsholder eller eventuelle studiebesøg udarbejdes.

I forbindelse hermed kan nævnes »Club-file«, som registrerer byens foreninger og deres ledere. Den er almin-

deligt kendt og forårsager mange telefonforespørgsler daglig. Desuden bruges den internt til at kontakte de rigtige forbindelser ved planlægning af udstillinger etc.

En oversigt over kommende begivenheder i byen af kulturel og oplysende art udgør den såkaldte »Upcoming«-liste, som indrykkes ugentligt i den lokale presse og er til megen nytte for foreninger til påmindelse af deres foretagender og en behagelig erindringsliste for publikum. Materialet bruges også til en månedlig »Calendar of Events«, som udleveres i biblioteket. Adskillige af byens foreninger har et nært samarbejde med biblioteket og faste mødeaftener i dets lokaler, f.eks.: Film Society, Chamber Music Society, Historical Society m.m.fl.

Bogudstillinger.

Alt det foregående indgår i bibliotekets daglige arbejde. Men foruden de skiftende bogudstillinger rundt om i biblioteket anmodes der i stadig stigende grad om bogudstillinger ude i byen i forbindelse med lokale begivenheder. F.eks. arrangeredes en udstilling med tilhørende bibliografi over 100 bøger: »On the subject of writing«, til et lokalt pressemøde. Den medførte en strøm af bestillinger på bøgerne længe efter konferencens slutning.

Nær London ligger »Stratford-Theatre«, som afholder årlige festivals med Shakespeare-opførelser, koncerter, films etc. I forbindelse med forestillingerne anmodes biblioteket ofte om en bogudstilling på teatret, samtidig med at opførelserne anbefales ved udstillinger i biblioteket.

Bibliografier udarbejdes til alle udstillinger samt efter anmodning af studiegrupper og enkeltpersoner, omfattende såvel bøger som films, grammofonplader og billeder om emnet. Man går ud fra devisen: Hvilket *materiale* findes om pågældende emne.

Presse, radio og TV.

Men foruden den direkte kontakt, man gennem de mange foretagender får med mennesker i og uden for biblioteket, søger man at nå ud til endnu flere gennem presse, radio og TV. Ugentlige artikler om bøger og læsning, skrevet af personalet, fremkommer i »London Free Press« under overskriften: »At the Library«. Desuden en månedlig liste over 10 bøger, som forslag til fritidslæsning for unge. Bøgerne kan alle købes i billigudgaver, og listen sendes i forvejen til boghandlere, colleges og high-schools i London og omegn. Den er blevet en stor sukces og kopieres af andre byer i Canada og U.S.A.

Hver uge året igennem sendes fem boganmeldelser til den lokale radio til: A-book-a-day-programmet. De udarbejdes af bibliotekarer og oplæses af speaker. Formen er causerende uden egentlig kritik. Oplæsningen må kun tage 60 sekunder, og den finder sted på et tilfældigt tidspunkt, når der er et minut til overs mellem udsendelserne. Hvornår det sker, lægger man ingen vægt på, eftersom man har erfaring for, at der altid er mange lyttere. En del af anmeldelserne optages på stålbånd, så eventuelle forbedringer kan diskuteres ved et personalemøde.

TV har en regelmæssig udsendelse: »Your Library« med optagelser fra begivenheder i biblioteket og Art Museum. Personalet optræder med book-talks og i interviews.

Bibliotekarens indsats.

I alt hvad biblioteket iværksætter, medvirker mindst een bibliotekar, men man

søger tillige at inddrage specialister fra andre organisationer i et samarbejde. Desuden opfordres bibliotekarerne fra mange sider til at holde foredrag og book-talks, og det ses gerne, at de er aktive i det lokale foreningsliv, samtidig med at man stadig må holde sin uddannelse à jour ved deltagelse i kurser og møder. Hvordan man overhovedet får tid til overs til et privatliv er mig en gåde, og man indrømmede også, at det var et prekært spørgsmål. Men samtidig var det den almindelige opfattelse, at man ved at nægte sin bistand, når der var brug for den, ville svigte sit moralske og åndelige ansvar som bibliotekar. Det lyder dyrt, men indsatsen står mål med ordene.

Angående de veksler, der trækkes på personalet, udbryder en kollega i martsnummeret af B.V.: »Lad os være glade for, at vi ikke har amerikanske tilstande på det område«. Mange vil give ham ret, også jeg – til dels. Først må man imidlertid gøre sig klart, at alt manuelt arbejde afvikles langt nemmere derovre, hvor alle mulige tekniske hjælpemidler er en selvfølge. Desuden aflastes bibliotekarerne i langt højere grad, end vi er vant til, af kontorpersonale, så de frigøres til publikumsarbejdet. Og når alle vi, som har haft den oplevelse at se et amerikansk bibliotek i fuld udfoldelse, gribes af begejstring for den – som Christian Gøtzsche udtrykker det – sydende aktivitet, så må vi indrømme, at den stilling, biblioteket gør sig bestræbelser for at indtage som »the ideal community centre«, opnås gennem det store udadrettede arbejde og lydhørheden for øjeblikkets behov for biblioteksservice. Derigennem nås samtidig den – for os misundelsesværdige – engagerede indstilling, som både bevilgende myndigheder og publikum indtager over for deres bibliotek. Til gengæld har dansk biblioteksvæsen den fordel – på grund af det nære samarbejde bibliotekerne imellem – at vi er i stand til at løse en del af vore biblioteksopgaver i fællesskab, en fordel, som gennem den nyoprettede kontakttjeneste forhåbentlig nu vil blive yderligere udnyttet.

Hvis jeg til slut må give et råd til amerikarejsende, skal det være: Tag også til Canada. Bibliotekets opgaver anskues fra omtrent samme synsvinkel over hele det amerikanske kontinent – en synsvinkel, som kan være velgørende forskellig fra vor tilvante – men det er min erfaring, at vi rent menneskeligt har mest til fælles med Canadiere, hvorfor *måden* at angribe opgaverne på umiddelbart forekom mig mest hensigtsmæssig i Canada.

Kensington Central Library

Biblioteksstuderende *Morten Bagger*, Søllerød, har i sommer haft lejlighed til at studere en række af Londons mange folkebiblioteker og her fået lov til at besøge det dengang endnu ikke indviede Kensington Central Library, et besøg der har inspireret ham til nedenstående hjertesuk.

En løve og en enhjørning på toppen af hver sin projektørbelyste søjle vender sig med rædsel og afsky malet i de cementheraldiske træk bort fra Kensingtons nye centralbibliotek, som de er sat til at bevogte og flankere, – hvor man forstår dem! Hvis denne bygning som så mange andre af Londons arkitektoniske uhyrligheder havde været fra slutningen af forrige århundrede, ville man være ilet forbi med bortvendt ansigt og en stille glæde over bygningskunstens fremskridt, men når man ser, at den næppe er færdig og ovenikøbet er postdateret 1961, skønt den indvies i slutningen af juli, standser man med et fortvivlet gisp. Det er en rødstenskolos med pompøse buehvælv, stuk på alle tænkelige steder, cementbalustrade med massive kugler på taget, og for at det ikke skal kunne blive værre, er der oven på en af disse truende kugler anbragt en vildt balancerende, halvnøgen, lueforgyldt smånymfe (af personalet døbt Lolita) med himmelstræbende stjerne i udstrakt hånd. Med bæven begiver man sig ind i dette monstrum af et hus, fulgt af to bibliotekarer, som med undskyldende smil og mange letkøbte vittigheder på deres nye arbejdssteds bekostning viser om i de næsten færdige lokaler. Udlånet forbløffer, selv om man jo i nogen grad var forberedt; det er ganske overordentligt uindbydende med sin vældige loftshøjde, sine svagt lyserøde vægge, sorte guldstafferede marmorgesimser, tunge firkantede støttepiller stribede i to dystre brune nuancer, sine næsten sorte, bastante ege-reoler, vindueskarme og paneler, alt med grelle guldstafferinger og sit sort-hvide gulv med forvredne mønstre. Umiddelbart inden for indgangen med dens kapelagtige marmorsentenser står den mørke, gigantiske skranke, hvis øvre del er udstyret med høje, ti centimeter brede glasplader anbragt i krussedullebefængte, forgyldte indfatninger med ca ti cm's mellemrum, således at de hverken beskytter mod lånernys eller kan tjene noget andet formål end at rasle infamt, når skrankens skrivemaskiner kommer i funktion. Da man agter at indføre det meget problematiske tokensystem (i stedet for at ofre lidt mere og få det lige så hurtige, langt sikrere hulkortsystem) er der ingen notering, og hjemkomne bøger sendes ad slidsk og pibende plasticruller ned i kælderen, hvor de ordnes og bringes op til reolerne. Gennem en mat glasdør, der virker som en anakronisme midt i udlånets fortidige pragt, kommer man ind i børnebiblioteket, der er omtrent lige så »fint«, dog er guldudsmykningen erstattet af kork-opslagstavler langs reolernes overkant, gulvet er stadig i de »praktiske« sort-hvide farver. Hovedtrappen op til anden sals specialsamling og læsesal var desværre tildækket med aviser, for dens egeparket bliver så nemt ridset, og det skulle jo gerne være pænt på åbningsdagen, men en modstræbende elevator halede os derop. Lokalerne er her mere tiltalende, idet der er anvendt lysere træsorter uden guld og en lys gulvbelægning. Endvidere falder der rigeligt dagslys ind gennem de store, højtsiddende vinduer, der vender ud til den tagvej, der umotiveret snor sig rundt om det tre meter højere egentlige tag og på den anden side begrænses af føromtalte cementtræværk og »Lolita«. Gardinerne for disse vinduer trækkes for

udefra, når bibliotekspersonalet trænger til lidt luft eller motion, og gardinstængerne var naturligvis begyndt at ruste. Personalets kontorer, frokoststue og toiletter (sådanne findes ikke for publikum!) er på første sal, og her har arkitekten i et anfald af modernisme anvendt glasvægge, hvis lydisolerende egenskaber er velkendte. Kun i kælderen findes forholdsvis normale rum med magasiner, trykkeri og mikrofotograferingsatelier, samt en helt vellykket kombineret biograf- og teatersal. Dybest nede skjulte civilforsvaret sig skamfuldt over ikke at have forsvaret civilbefolkningen og biblioteksvæsenet mod dette monstrum, der har ægget englænderne til vrede læserbreve og endog protestmarch. Men arkitekten, der for at citere John Osborne må være »en af det victorianske vildnis sidste sejge slyngplanter«, fik altså velsignet London med endnu en klodset og upraktisk bygning. Hvor glimrende der kan bygges, kan man se af *Holborn*-bydelens dejlige, velgennemtænkte bibliotek, der er skabt i intimt samarbejde mellem arkitekterne og biblioteksfolk; også det indvies i løbet af sommeren.

Apropos centralbibliotekskatalogen —

En bibliotekar ved de mindre central- og købstadbiblioteker griber gerne en ny katalog fra vore store biblioteker med samme forventning, som når han måske en gang om året får lejlighed til at kigge indenfor i en stor og velassorteret københavnsk boglade og ser andet end årets almindeligheder. Modtagelsen af Københavns Kommunebibliotekers store katalog over nyere faglitteratur (2. udg. 1959) har ligesom forgængeren fra 1951 beredt os forskellige overraskelser. Det stadige savn af en centralbibliotekskatalog får netop de store bibliotekers kataloger til at være vejledende i opbygningen af bogbestanden. Således har KKB's store katalog over dansk og oversat skønlitteratur fra 1952 til 1957 virket, og det er vel med den som mønster, at DBK's bebudede katalog over skønlitteratur nu ser dagens lys.

En gennemgang af de 2 nævnte kataloger har begge gange nødvendiggjort større suppleringer end budgetteret, for faglitteraturens vedkommende især i grupperne 50 og 60, hvor der jo også har været efterlyst en bredere anmelderservice. Sammenholdt med fælleskatalogens bestand viser denne sig efterhånden ganske utilstrækkelig både som grundkatalog for biblioteket og som vejviser for låneren. Katalogens begrænsede omfang synes vel også nærmest at være bestemt af hensyn til afsætningen, men det er i hvert fald vor erfaring, at fælleskatalogen og større kataloger i det hele taget ikke kan sælges, men må gives bort og at interessen selv da er stærkt begrænset. Som appetitvækkere og overkommelige vejledninger for lånerne er det langt mere ansporende at kunne udlevere genrelister, Læs-med-planer, Biblioteksnyt, de små boglister over tekniske bøger og forhåbentlig snart lignende lister over skiftende emner som dem Frederiksberg og Århus sender os. Det bliver jo nok en af kontakttjenestens opgaver.

Udgivelsen af større kataloger må derfor først og fremmest ske under hensyn til bibliotekernes ajourføring af bogbestanden, hvorfor der også må betales, hvad det koster at udsende dem i små oplag. Med en regelmæssig udsendelse af både en katalog over den nyere faglitteratur og en over den nyere danske og oversatte skønlitteratur som en art mønsterkataloger og i et omfang som KKB's ville

biblioteket være langt bedre afhjulpet. Men foruden den aktuelle bestand i udlånet af bøger som indeholdt i de 2 nævnte fortegnelser har centralbibliotekerne selvfølgelig også behov for en registrering af den ældre men stadigt brugbare faglitteratur og den klassiske skønlitteratur i de bedst tilgængelige udgaver. Den sidste udgave af »De gode gamle bøger« (2. udg. 1960) indeholder da også en rimelig fortegnelse over den ældre faglitteratur og en række samlede skønlitterære værker, der navnlig hører til vore magasiners uundværlige bestand, men mærkelig nok findes også registreret en hel del ganske almindelige skønlitterære udlånsbøger, der i forvejen findes optaget i vore kataloger.

For nu at komme centralbibliotekskatalogen et skridt nærmere virkeliggørelsen og derved få det nødvendige hjælpemiddel i hænde til opbygning og vedligeholdelse af vor bogbestand både i udlånet og på magasin, hvorfor så ikke registrere på sedler det meste af indholdet af KKB's nye fagkatalog, af DBK's bebudede katalog over skønlitteratur, af »De gode gamle bøger« (minus gentagelserne) og af håndbogskatalogen? Alle central- og større købstadbiblioteker ville have interesse i en sådan samlet seddelfortegnelse, der årligt kunne suppleres efter udvalgslister i samme forhold som katalogerne. Det ville være en både rationel og billig løsning, som vi har erfaring for ved udarbejdelsen af seddelkataloger og deres ajourføring over skolebiblioteksforeningens klassesæt og filmsbånd til samtlige skoler i området.

De sidste års udbygning af de forskellige skoleformer i by og på land har øget efterspørgslen efter faglitteraturen, især bøger (også lærebøger) i grupperne naturhistorie, matematik og praktiske fag. En kvartalsvis eller halvårlig ajourført centralbibliotekskatalog på sedler evt. redigeret af fælleskatalog-udvalget og bistået af fagfolk i specialgrupperne, ville, efter min mening, give os det hjælpemiddel i hænde, som vi f.ex. stærkt savner for til stadighed at holde bogbestanden på højde med behovet og samtidig være i stand til at rense ud også i vore magasiner, der mange steder truer med at sprænges, blot fordi vejledning savnes.

Th. Hildebrandt

M E D D E L E L S E R

DANMARKS BIBLIOTEKSFORENING

Foreløbigt Program

for Danmarks Biblioteksforenings årsmøde på »Nyborg Strand«

fredag/lørdag den 21.-22. oktober 1960.

Fredag den 21. oktober

9,00: Mødet åbnes af formanden for Danmarks Biblioteksforening, kammerherre *R. Lassen.*
Biblioteksdirektør *E.Allerslev Jensen* aflægger beretning for folke- og børnebibliotekerne.
Rigsbibliotekar *Palle Birkelund* aflægger beretning for de videnskabelige og faglige biblioteker.
Kammerherre *R. Lassen* aflægger beretning for Danmarks Biblioteksforening.
Diskussion af de aflagte beretninger.
Skoleinspektør *Jørgen Jensen* fremlægger regnskabet 1959/60.

12,30: Frokost på »Nyborg Strand«.

15,00: Gruppemøder.

16,30: Særmøder.

19,00: Middag på »Nyborg Strand«.

Lørdag den 22. oktober

10,30: Redaktør *Peter P. Rohde:* Dansk litteratur i historisk og sociologisk belysning.
Mødet afsluttes.

11,45: Frokost på »Nyborg Strand«.

Vigtig meddelelse angående deltagelse i årsmødet 1960

Takket være biblioteksvæsenets store udvikling i de senere år har deltagelsen i Danmarks Biblioteksforenings årsmøder været stadigt stigende. Den øgede interesse for vore årsmøder har kun kunnet glæde biblioteksforeningen. Men – der begynder at blive vanskeligheder med at skaffe det store antal deltagere logi, ligesom det ikke er muligt på »Nyborg Strand« at sikre alle de mange, der ønsker eneværelse, et sådant.

Selvom det er af største vigtighed, at årsmødet tæller en fyldig repræsentation for såvel biblioteksbestyrelser som bibliotekarer, ser hovedbestyrelsen sig i betragtning af de nævnte vanskeligheder desværre nødsaget til overfor foreningens medlemmer at fremhæve nødvendigheden af, at *deltagerantallet begrænses.*

For at formindske vanskelighederne for mødets arrangører, må man tillige anmode alle om *nøje at overholde tilmeldelsesfristen,* idet det *kan* blive nødvendigt at afvise deltagere, der tilmelder sig for sent, hvis disse ønsker at overnatte. *Kollektiv tilmeldelse* uden angivelse af personer er *ikke tilstrækkelig;* men hver enkelt person bør nævnes i tilmeldelsen og således, at arrangørerne i Nyborg på forhånd er underrettet om, hvem der kan placeres på dobbeltværelse eller på sovesal.

R. Lassen

Gruppemøder

Gruppe A afholder møde fredag den 21. oktober kl. 14,30 på Nyborg Strand. Biblioteksdirektør *Erik Allerslev Jensen* taler om

Bibliotekernes vilkår under den nye bibliotekslov.

Der vil blive lejlighed til diskussion og til at stille spørgsmål.

Umiddelbart efter mødet afholdes generalforsamling med dagsorden:

1. Beretning, 2. Regnskab og budget, 3. Forslag fra bestyrelsen, 4. Forslag fra medlemmerne, 5. Valg og 6. Eventuelt.

Der vil fra bestyrelsen blive stillet forslag til ændring af gruppens vedtægter. Forslaget vil forinden blive tilsendt medlemmerne direkte. Iøvrigt henvises til den orienterende artikel herom i dette nummer af Bogens Verden.

Eventuelle forslag fra medlemmerne må inden 10. oktober tilstilles formanden, folketingsmedlem *R. Lysholt Hansen*, Gl. Toldbod 16, Nykøbing F.

Deltager bestyrelsens formand ikke selv i generalforsamlingen, men et af de øvrige medlemmer, må den tilsendte stemmefuldmagt i henhold til vedtægtens § 3 medbringes i udfyldt stand.

Kontingent 1960-61 bedes indbetalt forinden generalforsamlingen.

Gruppe E (Bibliotekarsammenslutningen for de videnskabelige og faglige Biblioteker) afholder følgende særmøder i forbindelse med årsmødet på Nyborg strand:

Fredag 21. oktober kl. 16,30: Antikvarboghandler *E. Grønholt Pedersen* taler om: Antikvarens fund – bibliotekarens forskning.

Søndag 23. oktober kl. 10,00 (Bibliotekardagen): Førstebibliotekar, frk. *Rita Ejlersen* og bibliotekar *Knud Erik Svendsen* aflægger beretning om rundbordskonferencen i Helsingfors om: De officielle publikationer og deres anvendelse i referencetjenesten.

Nye vedtægter for gruppe A

En orientering ved amtmand *Rudolf Lassen*

På den forestående generalforsamling i *gruppe A* vil der af bestyrelsen blive stillet forslag om forskellige ændringer i gruppens vedtægter, hvoraf den vigtigste går ud på at give bestyrelsen en fyldigere og mere alsidig sammensætning.

Som det nu er, består bestyrelsen af 5 medlemmer (med hver sin suppleant), nemlig 1 for centralbibliotekerne, 1 for København-Frederiksberg, 1 for børnebibliotekerne, 1 for andre biblioteker og 1 for Købstadforeningen.

Under hensyn til den stærke vækst af mange bymæssige kommuner på landet og samtidigt af deres folkebiblioteker, har man for det første fundet det rimeligt, at ikke alene Købstadforeningen, men også Foreningen af bymæssige kommuner på landet bliver repræsenteret i bestyrelsen med et medlem.

For derudover at give gruppens biblioteker en fyldigere repræsentation end hidtil foreslår bestyrelsen, at det antal medlemmer, der vælges af generalforsamlingen, forhøjes fra 4 til 7. Formand og næstformand foreslås valgt direkte af forsamlingen (altså ikke som nu af bestyrelsen blandt dens medlemmer) skiftevis hvert andet år for to år ad gangen – og de øvrige 5 vælges med henholdsvis 3 og 2 ligeledes hvert andet år for to år ad gangen og alle, uden at valget skal være bundet til bestemte bibliotekstyper.

Man har været inde på at foreslå valg efter forholdstal, men er gået bort herfra, fordi det kunne føre til, at rent partipolitiske hensyn blev afgørende, da det vistnok ville være vanskeligt med nogenlunde skarphed at fastslå anden gruppering. I betragtning af, at der utvivl-

somt – og heldigvis, kan man sige – indenfor alle politiske partier råder interesse og forståelse for folkebibliotekernes virke i vort folk, har bestyrelsen ikke anset det for rigtigt at tillægge partipolitiske hensyn en overvejende indflydelse på disse valg. Når generalforsamlingen er helt frit stillet, vil den formentlig have størst mulighed for at give bestyrelsen en rimelig og alsidig sammensætning og indvælge sådanne repræsentanter, som har vist særlig interesse for gruppens opgaver og forståelse for de muligheder, den har for at virke til fremme af medlemmernes tarv.

Ved afstemningen skal hvert medlem (folkebibliotek med børnebibliotek) have een stemme, idet man foreslår at se bort fra selvstændige børnebiblioteker som særlige medlemmer.

Medens der hidtil har skullet vælges en suppleant for hvert enkelt medlem, finder bestyrelsen det mere praktisk – og tilstrækkeligt – at der vælges 4 suppleanter ialt, 2 hvert år.

Med hensyn til gruppens repræsentation i hovedbestyrelsen anser man det for rigtigt, at gruppeformanden altid skal være den ene af de 3, gruppen skal indvælge i hovedbestyrelsen, og man stiller derfor ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Endelig foreslår bestyrelsen den nugældende graduering af kontingentet fra 5 – 20 kr. afløst af en bestemmelse, hvorefter kontingentet for biblioteker med indtil 15.000 kr. i statstilskud bliver 15 kr. og for alle øvrige 50 kr. årligt – i begge tilfælde for folke- og børnebibliotek tilsammen. Der er med dette forslag tilstræbt en forenkling og en beskeden forhøjelse af kontingentet (som iøvrigt har været uændret gennem mange år). For det store flertal, der i øjeblikket betaler 20 kr. for såvel folke- som børnebibliotek, betyder det en forhøjelse på 5 kr. for hver. For de øvrige med nuværende kontingentsatser på 5 – 15 kr. kan der for enkelte biblioteker blive tale om en kontingentforhøjelse, medens kontingentet for alle biblioteker med børnebibliotek i denne gruppe vil forblive uændret eller endog kunne nedsættes. Nogle biblioteker uden selvstændigt organiseret børnebibliotek må dog regne med en forhøjelse, men da disse i langt de fleste tilfælde har et børnebiblioteksarbejde, vil de sikkert forstå at affinde sig med nu at skulle betale for den del af gruppens arbejde på lige fod med, hvad de selvstændige børnebiblioteker tidligere har måttet. Forslaget giver mulighed for en samlet kontingentforhøjelse på 1.000-1.500 kr., en forhøjelse som er nødvendig, hvis gruppens arbejde skal aktiveres, som det er sket de sidste år ved byggeundersøgelse, udstillinger m.v., og nye opgaver som »De store årgange og bibliotekerne« skal følges op.

Som nævnt under indkaldelse til generalforsamlingen i dette nummer af Bogens Verden vil forslaget til nye vedtægter blive tilsendt medlemmerne direkte.

Danmarks Biblioteksforenings gruppe E

Bibliotekarsammenslutningen for de videnskabelige og faglige biblioteker afholdt generalforsamling den 24. maj på Danmarks Biblioteksskole. Til dirigent valgtes bibliotekar *Jens Søndergaard,* Det kgl. Bibliotek. Formanden, bibliotekar *Bjørn Ochsner,* aflagde årsberetning og regnskabet forelagdes til godkendelse af kassereren, bibliotekar fru *Inger Warmind.* Som stedfortræder for overbibliotekar, fru *Vibeke Ammundsen,* der på grund af forøget arbejdsbyrde havde ønsket at udtræde af bestyrelsen, var fra 1. jan. indtrådt folketingsbibliotekar og -arkivar *Magnus Sørensen.* Da formanden, bibliotekar *Bjørn Ochsner* og biblioteksassistent *Charles Rasmussen,* U.B. II, ikke ønskede genvalg for en ny periode,

valgtes i stedet henholdsvis bibliotekar *Helge Nielsen,* Landbohøjskolens Bibliotek og biblioteksassistent, fru *Kirsten Oxholm,* Det kgl. Bibliotek. Bestyrelsen konstituerede sig med *Magnus Sørensen* som formand, fru *Elna Iversen,* Teknologisk Instituts Bibliotek som sekretær og fru *Inger Warmind* som kasserer. Foruden de nyvalgte medlemmer er bibliotekarerne *Poul Enemark,* Statsbiblioteket i Århus og *Niels Chr. Lindtner,* Danmarks Biblioteksskole, medlemmer af bestyrelsen.

Nye medlemmer 1959/60

A. *Folkebiblioteker.*

Erritsø Sogns Bibliotek, Fredericia.
Folne Sognebibliotek, Folne.
Glumsø Folkebibliotek, Glumsø.
Helligsø-Gettrup kommunale Sognebibliotek, Helligsø Thy.
Sengeløse Kommunebibliotek, Taastrup.
Soderup-Eskilstrup Kommunebibliotek, Eskilstrup.

B. *Børnebiblioteker.*

Holbæk Amts østre Børne-, Skole- og Ungdomsbiblioteker, Holbæk.
Særdborg Kommunes Børnebogsamling, Særdborg, Lundby.
Tingstrup Skoles Børnebogsamling, Thorsted.

C. *Videnskabelige biblioteker.*

Atomenergikommissionens Bibliotek, Risø.
Danmarks Biblioteksskole, Kbhvn. F.

D. *Personlige medlemmer*
(udenfor Grupperne C, E og F).

Tidl. bibliotekar S. Bodekær, Århus.
Afdelingsleder, cand. psyk. Jesper Florander, Kbhvn.
Bibliotekar fru Birgit Meyer, Kbhvn.
Marianne Sivertsen, Kgs. Lyngby.
Antikvarboghandler Richardt Sørensen, Charlottenlund.

STATENS BIBLIOTEKSTILSYN

Biblioteksrådsmøde

Biblioteksrådet behandlede ved sit ordinære møde den 23. maj bl.a. følgende sager:

1. Forslaget til *budget* for 1961/62 blev godkendt.

2. Rådet vedtog at søge nedsat et ministerielt udvalg, hvor også de kommunale organisationer skulle være repræsenteret, til at foreslå mere tidssvarende regler for *vurderingen af bibliotekslokaler.*

3. Rådet vedtog at nedsætte et mindre udvalg til at føre forhandlinger med undervisningsministeren og finansministeren for at opnå godkendelse af at der ydes statstilskud af bibliotekernes udgifter til *reguleringstillæg til pensioner.*

4. Rådet gav tilslutning til at der søges om en ordinær bevilling til *Oplysningskontorets* drift, som har lagt beslag på en stigende andel af folkebibliotekernes rådighedssum (de 2½ pct.).

5. Rådet kunne tilslutte sig at biblioteksdirektøren søger ministerens bemyndigelse til at godkende *biblioteksforbund* som er en direkte følge af skoleforbund.

Børnebogsugen aflyst

Fællesudvalget vedrørende børns og unges læsning, der har været initiativtager til Børnebogsugen 1960, meddeler, at Børnebogsugen, som skulle have været afholdt 3.-9. november, er udskudt til efteråret 1961. Grunden er, at man ikke har villet risikere, at der evt. bliver folketingsvalg på samme tidspunkt, idet man da ikke kan regne med den fornødne støtte i presse, radio og TV, ligesom skoler, rådhuse o.lign., der skal bruges til udstillinger, i mange tilfælde vil være optaget til andet formål.

Dansk Forfatterfond

Dansk Forfatterfond har i dette år foretaget fordeling af det i henhold til lov om folkebiblioteker for finansåret 1959/60 bevilgede beløb til vederlag til danske forfattere m.fl. for det gennem folkebibliotekerne stedfindende udlån af deres bøger.

Til rådighed til fordelingen var ca. 670.000 kr. I henhold til indhentede opgørelser fra folkebibliotekerne udgjorde det samlede i betragtning kommende antal bøger (bind) 1.924.207 fordelt på 1087 forfatternavne. Vederlaget til forfatterne kunne herefter fastsættes til 34 øre pr. bind. Forfattere med mindre end 50 bøger i samtlige biblioteker kommer ikke i betragtning ved fordelingen.

20 forfattere er repræsenterede i bibliotekerne med over 15.000 bind. Deres navne angives her i rækkefølge efter antallet af bøger, hvormed hver af dem er repræsenteret i bibliotekerne:

A. Chr. Westergaard, Estrid Ott, Sigurd Elkjær, Martin Andersen Nexø, Johs. V. Jensen, Robert Fisker, Leck Fischer, Karen Aabye, Hans Hvass, Martin A. Hansen, Palle Lauring, Ellen Duurloo, Aage Krarup Nielsen, Ingvald Lieberkind, Thomas Olesen Løkken, Gunnar Gunnarsson, Sigrid Thomsen, Aage Dons.

DEN NORDISKE FORTSÆTTELSESSKOLE FOR BIBLIOTEKARER

Den næste *Nordiske Fortsættelsesskole for Bibliotekarer* afholdes i Kungälv (ved Göteborg) ca. 25. maj-5. juli 1962, ialt 6 uger.

Tilmelding finder sted indtil 1. oktober 1960, og nærmere meddelelse om obligatorisk læsning, specialopgaver etc. vil derefter blive tilsendt deltagerne i løbet af efteråret, således at der bliver mulighed for mindst 1½ års forberedelse inden selve skolens afholdelse.

Samtlige deltagere vil kunne indkvarteres på Nordiska Folkhögskolan i Kungälv (enkeltværelse). Prisen for kost og logi vil andrage ca. 575 svenske kroner, men der vil blive søgt om stipendier for deltagerne, således at denne udgift i alt væsentligt skal kunne dækkes.

Det er en betingelse for optagelse, at man har haft mindst 3 års arbejde som bibliotekar ved et folkebibliotek.

Undervisningen vil omfatte følgende fag:

- Administration
- Bogvalg
- Bygninger
- Lovgivning og organisation
- Public relations
- De videnskabelige bibliotekers organisation.

Der kan muligvis blive tale om mindre ændringer i fagfordelingen.

Tilmelding til skolen sker for Danmarks vedkommende til biblioteksdirektør *E. Allerslev Jensen*, Statens Bibliotekstilsyn, og må indsendes *senest den 1. oktober 1960.* *E. Allerslev Jensen*

Nordisk Videnskabeligt Bibliotekarforbund

Nordisk Videnskabeligt Bibliotekarforbund arrangerer en rundbordskonference om emnet »Aviserne og bibliotekerne«. Konferencen afholdes i Universitetsbiblioteket i Oslo i begyndelsen af oktober under ledelse af universitetsbibliotekar *Kaare Berg*. I forbindelse med konferencen arrangeres en større presseudstilling i Universitetsbiblioteket i anledning af Norsk Presseforbunds og Norske Avisers Landsforbunds 50 års jubilæum.

Fra dansk side deltager førstebibliotekar *Mogens Haugsted*, Det kgl. Bibliotek, og bibliotekarerne *Erik Giese*, Statsbiblioteket i Århus, *Johanne Brandt-Nielsen*, Universitetsbibliotekets 1. afdeling, og *E. Balling Jensen*, Dansk bibliografisk Kontor, i rundbordskonferencen.

IFLA-møde i Lund og Malmø

Den internationale biblioteksforenings 26. årsmøde afholdtes i Lund og Malmø i dagene 8.-11. august med 159 deltagere fra ialt 24 lande. Fra dansk side var Danmarks Biblioteksforening m.v. repræsenteret af biblioteksdirektør *Allerslev Jensen*, bibliotekskonsulent, fru *Bredsdorff*, rektor *Preben Kirkegaard*, overbibliotekarerne *Vibeke Ammundsen* og *Ib Magnussen*, folketingsbibliotekar *Magnus Sørensen* og bibliotekar, lektor *Ole Jacobsen*. Mange bibliotekarer fra Danmark og de øvrige skandinaviske lande deltog som observatører i mødet og benyttede lejligheden til at deltage i forhandlingerne om de forskelligartede problemer og knytte personlig forbindelse med udenlandske bibliotekarer. Fra svensk side vistes en udstrakt gæstfrihed, og det praktiske arrangement var glimrende tilrettelagt. Derimod ville konferencens møder i mange tilfælde have været mere udbyttebringende, hvis deltagerne på forhånd havde været fyldigere orienteret om, hvilke emner der skulle drøftes.

Mødet åbnedes i festsalen i Lunds universitet med en velkomsttale af direktøren for Gøteborg stadsbibliotek, *Gösta Ottervik*, der er medlem af IFLAs præsidium, og en åndfuld tale af universitetskansler, dr. *H. Cramér*, hvorefter præsidenten for IFLA, lederen af Bayrische Staatliche Bibliothek dr. *Hofmann* indledte med at gøre rede for vanskelighederne ved en koordinering af samarbejdet på international basis. Han forelagde et udkast til en langtidsplan for IFLA-arbejdet til overvejelse. Et regionalt samarbejde, som det er etableret af de skandinaviske lande, fandt han meget frugtbringende, og det bør iværksættes på tilsvarende måde mellem andre lande, hvis biblioteksvæsens opbygning på lignende måde er beslægtet. Et sådant samarbejde indenfor mindre grupper er nødvendigt, hvis IFLA ikke skal blive en uhåndterlig kæmpeorganisation. Det voksende arbejde indenfor IFLA gør det nødvendigt, at der oprettes et sekretariat, og man vil anmode UNESCO om at dække omkostningerne ved et sådant generalsekretariat i Paris, som tillige kan varetage fælles anliggender for UNESCO og FID, organisationen for dokumentation. Det skal

udgive et tidsskrift »Bulletin of Bibliography and Documentation«. IFLAs særinteresser skal ikke berøres af denne ordning. Dr. Hofmann pegede tillige på, at arbejdet i de forskellige komiteer kunne fremmes ved, at yngre kolleger blev knyttet til komiteens formand som lønnede sekretærer, og arbejdet i komiteerne burde deles op i arbejde i grupper. Rammerne bør være faste og vel afgrænsede for arbejdets tilrettelæggelse, og man bør være opmærksom på, at de forskellige arbejdsopgaver ikke kan have samme prioritet.

IFLAs sekretær, dr. *J. Wieder*, München aflagde årsberetning for tiden siden Warszawamødet. IFLA tæller nu 87 medlemmer, omfattende 4 internationale organisationer og 13 nationale eller faglige organisationer, repræsenterende alle biblioteksformer og ialt 52 lande. Svenska Folkbibliotekarieföreningen var indtrådt som medlem kort før årsmødet. IFLA har været repræsenteret bl.a. ved FIDs konference i Rio de Janeiro. Publikationsvirksomheden er sinket af den mangel på arbejdskraft i sekretariatet, som han håbede nu ville blive afhjulpet ved støtte fra UNESCO. Professor *Brummels* komité vedrørende *fælleskataloger og international lånevirksomhed* udsender en håndbog over nationale fælleskataloker og centraler for internationale bibliotekslån, og endvidere bebudedes en håndbog over teaterbiblioteker og -museer i de forskellige lande.

I et plenarmøde i Malmø stadsbibliotek den 9. august talte stadsbibliotekar *Ingeborg Heintze* og chefen for universitetsbiblioteket i Lund, dr. *Krister Gierow* om problemer vedrørende biblioteksbygninger. Der påfulgte en kort diskussion. Komiteen for nationalbiblioteker og universitetsbiblioteker foreslog senere, at der nedsattes en særlig komité til behandling af dette spørgsmål.

Årsmødets vigtigste arbejde foregik i særmøder i de mange komiteer, som behandler problemer indenfor alle sider af biblioteksvirksomheden. Det vil være tilstrækkeligt kort at referere de beslutninger og henstillinger, der blev frugten af disse drøftelser.

Komiteen vedrørende *biblioteksstatistik* vil indhente oplysninger om bibliotekarernes syn på forskellige problemer, der ønskes drøftet på UNESCOs ekspertkonference i 1961 vedrørende grundlaget for en international statistik over den litterære produktion, og hvor komiteen skal repræsenteres af sin formand. Komiteen vedrørende *bibliotekarernes uddannelse* opfordrer til fortsat deltagelse i den diskussion, der føres i »Libri« på grundlag af overbibliotekar *Wieders* artikel. Man vil indhente oplysninger om bibliotekarernes arbejdsmæssige og sociale stilling i de forskellige lande og undersøge muligheden for et fællesprogram vedrørende udveksling af lærere og studerende, en gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, udgivelse af fælles lærebøger og uddeling af legater til studierejser og ophold. Komiteen vedrørende *parlaments- og administrative biblioteker* forbereder offentliggørelse af materiale vedrørende de forskellige landes biblioteker indenfor denne kategori. Man har søgt kontakt med den nye organisation af biblioteker for jura med henblik på et samarbejde efter IFLAs principper. Spørgsmålet om personalets kvalificerede uddannelse overvejes. Komiteen vedrørende principperne for *katalogisering* forbereder deltagelse i den internationale konference, som skal afholdes 1961. Komiteen vedrørende *internationale bytteforbindelser* opfordrer til fremme af regeringernes ratifikation af konventionen vedrørende udveksling af officielle publikationer og til indsamling af oplysninger vedrørende bytteforbindelserne i de forskellige lande med henblik på mulighederne for en centralisering. Sektionen for *nationalbiblioteker og universitetsbiblioteker* har delt sig i to underafdelinger. Spørgsmålet om en vis decentralisering indenfor de store biblioteker er drøftet. I underafdelingen vedrørende universitetsbiblioteker drøftes samarbejdet mellem hovedbibliotekerne

og bibliotekerne ved de enkelte universitetsfakulteter, videnskabelige institutter og særafdelinger ved universiteterne. Forhandlingerne skal fortsættes på næste årsmøde på grundlag af indsamling ved spørgeskemaer af yderligere oplysninger fra de forskellige lande. Komiteen vedrørende *fælleskataloger og international lånevirksomhed* anbefalede fremme af lånevirksomheden ved oprettelse af fjernskriverforbindelser mellem de forskellige landes biblioteker med fælleskataloger og centraler for internationale udlån. *Folkebiblioteksssektionen* drøftede biblioteksarbejdet for ungdommen i aldersklasserne 13-20 og problemerne vedrørende fastholdelsen af dette klientel under overgangen fra børnebibliotekerne til voksenbibliotekerne. Komiteen vedrørende *børnebiblioteksarbejdet* arbejder med offentliggørelse af en række afhandlinger om børnebiblioteksarbejdet i de forskellige lande samt forbereder udgivelse af et memorandum om børnebiblioteksarbejdet. *Hospitalsbibliotekarernes* gruppe drøftede indgående indlæg af hospitalsbibliotekarerne fru *G. Krause-Jensen,* Odense og frk. *Eli Berthelsen,* Århus. Fra svensk side pegedes på betydningen af biblioteksarbejdet i sindssygehospitaler. Det fandtes sagligt rigtigt, at hospitalsbibliotekerne oprettedes af det kommunale biblioteksvæsen og der vedtoges en opfordring om oprettelse af hospitalsbiblioteker i byer, hvor de ikke fandtes. Komiteen vedrørende *periodica* opfordrede til udarbejdelse af særlige lister i nationalbibliografierne over dette stof som grundlag for kumulative internationale lister. Betydningen af, at artiklerne vedføjedes resuméer på et hovedsprog fremhævedes. Endelig drøftede komiteen vedrørende *inkunabler og sjældne bøger* udarbejdelse af et fælleskatalog over inkunabler.

Det var således meget varierende problemer, der var til behandling, og drøftelserne var ofte lærerige, men som altid ved slige internationale konferencer var det mest værdifulde udbytte de personlige kontakter, man havde lejlighed til at få med bibliotekarer fra hele verden, og den viden, man høstede ved personlige samtaler om problemer af fælles interesse.

Den næstsidste mødedag fik deltagerne lejlighed til at besøge Bibliotekstjänst i Lund, hvis forbilledlige organisation vakte megen beundring. Næste IFLA-møde fastsattes til afholdelse i Edinburgh 1961.

Magnus Sørensen

Svensk årsmøde

Karlskrona – den af Karl XI som base for »svenska flottan« på nogle skærgårds klippeøer i Blekinge stort anlagte stad – husede i dagene 29. juni – 1. juli 1960 det svenske årsmøde.

Det imponerende Stortorv med Karl XI statue, Trefoldighedskirken, Frederikskirken og anden fornem bebyggelse er just blevet beriget med et up to date *Stadsbibliotek,* tegnet af specialisten, arkitekt *Jan Wallinder* og anbragt fint i et hjørne af torvet.

Det er forståeligt, at SAB i berettiget stolthed over dette ny vidnesbyrd om florerende svensk biblioteksbyggeri valgte at henlægge årsmødet hertil. Det fandt da også usædvanlig stor tilslutning, over 300. Som fremmede gæster deltog fra dansk side undertegnede som repræsentant for DB, stadsbibliotekar *Carl Thomsen,* bibliotekskonsulent fru *Obel-Jørgensen* og biblioteksinspektør *Ole Koch,* endvidere fra Norge sjefsbibliotekar *Johannes Bygstad* og fra Finland biblioteksdirektør *Kaarina Ranta.*

Efter velkomst og åbningstaler af ordføreren for Karlskronas stadsfuldmægtige, f.d. rektor *O. W. Anderson* og SAB's ordfører, landshøvding *Gustav V. Nilsson* uddeltes, som det er blevet skik, Niels Holgersen- og Elsa Beskow-plaketterne, henholdsvis til forfatteren,

stadsbibliotekar i Kiruna *Kaj Söderhjelm* for børnebogen »Mikko i kungens tjänst« (i sin takketale udtalte han bl.a. ønsket om at se flere bibliotekarer som forfattere og omvendt!) og kunstneren *Ulf Löfgren*, Stockholm, for illustrationer til bogen »Barnet i djunglen«.

Derefter behandlede man specielle foreningsanliggender, valg o.s.v. Særlig bemærkelsesværdig herved var det, at foreningens formand gennem 14 år, landshøvding *Gustav V. Nilsson* nu ønskede at trække sig tilbage, og at man i hans sted valgte hovrättspräsident *Björn Kjellin*, Malmö. Gustav V. Nilsson udnævntes til »hedersledamot« og hovrättspräsidenten trådte straks i funktion. – Også SAB's initiativrige sekretær gennem 8 år, chefsbibliotekar *Sigurd Möhlenbrock*, Göteborg, trak sig tilbage; i hans sted valgtes stadsbibliotekar *K. G. Wirde*, Örebro.

Efter lunchpausen den første dag aflagde byrådirektör *Bengt Hjelmqvist* og rigsbibliotekar, dr. *Uno Willers* redegørelser henholdsvis for folke- og forskningsbibliotekerne. Hjelmqvist havde kaldt sit foredrag »Utvandrare och nybyggare« som udtryk for tilgang og afgang. Totalt havde der været fremgang, men med nogen nedgang i børneafdelingerne, måske på grund af TV; iøvrigt er der også tegn på, at TV-seerne er ved at vende tilbage til bibliotekerne. En statistik fra Malmø viser ret stærk tilbagegang af lånere blandt industriarbejdere, muligvis på grund af bristende *kontakt*. – Dr. Willers foredrag hed »Böcker och bakteriekulturer« med henblik på farer, som truer forskningsbibliotekernes arbejde. En stor fare var bl.a. omsætningsskatten, der i sine konsekvenser kunne hemme anskaffelsen af videnskabelig litteratur. En mere indgående gengivelse af de to særdeles indholdsrige beretninger skal ikke gives her; men man vil kunne glæde sig til i næste nr. af det svenske »Biblioteksbladet« at få udførlige referater deraf.

Iøvrigt var mødets program præget af de problemer, som også hos os står i første række: rationalisering, kontakt og det andio-visuelle.

På årsmødtes anden dag gjorde direktør i Stadsförbundet *Sven-Olof Dahlman* kort rede for den ved samarbejdet mellem stadsförbundet, skolöverstyrelsen og biblioteksföreningen tilvejebragte udredning vedrørende bibliotekernes arbejdsmetoder m.v. Foredraget om denne betænkning, der nu er på trapperne, havde den manende titel: »Rationalisering nu!« Direktør Dahlman hyldede bibliotekarerne, fordi de havde givet sig i kast med rationaliseringsproblemerne, som ellers ofte møder modstand hos dem, de angår. Efter foredraget var der diskussion. – Med stor interesse må man afvente den svenske betænkning også her i Danmark, hvor DB vil søge tilvejebragt en lignende udredning. Forhåbentlig vil vor Købstadforening i lighed med den svenske forstå sagens betydning for kommunerne og bidrage til at få disse problemer indgående belyst. Når man kender den grundighed, hvormed vore svenske venner plejer at gå frem, kan der ikke være tvivl om, at den svenske betænkning vil kunne være os til stor nytte.

Rationaliseringen vil kunne lette og billiggøre driften, men vil tillige i høj grad kunne tjene lånernes interesser og tage sigte på at øge *kontakten* med publikum. Denne side af sagen blev naturligvis også fremhævet og bl.a. belyst gennem en rundbordssamtale den sidste dag om »Biblioteket i bildningsarbetet« (jfr. DB's oprettelse af en »kontakttjeneste«).

Som et særligt pμnkt på dagsordenen behandledes spørgsmålet om »kurslitteratur« for studenter i universitetsstæder og andetsteds. Studenterne kan være vanskeligt stillet på grund af bogmangel, hvorfor universitetsbibliotekernes midler bør forøges med henblik på øget – også interurbane – udlån på dette felt.

I forbindelse med årsmødet var der særmøder for arbejdsgruppen for audiovisuelle hjælpemidler, sygehusbibliotekarsektionen og sektionen for børne- og

ungdomsbiblioteker. Endvidere informationsmøde for »Bibliotekstjänst«s kundekreds (omsætningen er nu oppe på omtr. 3 mill. kr.). Man vedtog af juridiske grunde at ændre foretagendet til et aktiebolag.

I foyer'en havde Bibliotekstjänst en udstilling af hvad den har at byde sine kunder, og firmaerne »Remington Rand A/B« og »Kodak« havde opstillet apparater til fotografisk registrering af bogudlån.

Årsmødets deltagere var den første dag Karlskrona stads gæster og den anden dag SAB's ved festlige middage på Stadshotellet. Ved den sidste havde jeg den ære på de nordiske gæsters vegne at takke, fordi vi måtte være med ved dette righoldige og veltilrettelagte årsmøde.

Rudolf Lassen

Filmkursus i Karlskrona

Audiovisuella Arbetsgruppen av Sveriges Allmänna Biblioteksförening, Filmotekens Samarbetskomitté, Audiovisuella Sällskapet og Blekinge Läns Bildningsförbund havde i dagene 2.-3. juli arrangeret et filmkursus i Karlskrona, med henved 30 svenske, 1 finsk og 2 danske deltagere. Kursus der fandt sted i Karlskrona Stadsbiblioteks hörsal, ledede af AV-Arbetsgruppens formand stads- og centralbibliotekar *Ragnar Ljung*. Forelæserne var fil. lic. *Bertil Lauritzen* (Filmen – det nya språket), bibliotekar *Ingrid Ramqvist*, Malmö (Katalogisering og Bibliotekernes filmaftener), bibliotekar *Bengt Stenberg*, Skara (filmvalg) og førstebibliotekar *Folke Ström*, Göteborg (Göteborgs medicinske filmarkiv).

Kursets hovedperson var Bertil Lauritzen, der som producent og ledende kraft i *Svensk Filmindustri*'s skolefilmsafdeling har mange års erfaring i arbejdet med kortfilm. Hans demonstrationer af den kunstneriske kortfilms udtryksmidler – der især gjorde indtryk i påvisningen af symboler i Arne Sucksdorffs poetiske »Människor i stad« – overbeviste om, at det første krav der bør stilles til de film, der vises i bibliotekerne, er kravet om kvalitet. Det var grundtemaet i Lauritzens forelæsninger, at der ikke på noget punkt bør slækkes på de kunstneriske krav, at filmen må finde sin plads i biblioteket *ikke* som en genvej til litteraturen, men som opdragende og igangsættende faktor på linie med bogen. Titlen på hans foredrag – Filmen det nya *språket* – var derfor ikke en banal overskrift, men en udfordring til bibliotekaren.

I forbindelse hermed var det interessant at høre Ingrid Ramqvists beretning om filmaftenerne på Malmö Stadsbibliotek, der konkluderede i, at udlånet af bøger ikke kunne siges at være stimuleret af arrangementerne, selv om man havde benyttet lejligheden til at udstille litteratur med tilknytning til de pågældende emner. Diskussionen om filmen i biblioteket kom også nærmest til at cirkulere om dette: i hvor høj grad skal man tilgodese folks ønsker om underholdningsfilm – med andre ord: skal man lokke husarerne ind og håbe at de kommer igen for at låne bøger.

Den afsluttende diskussion var overordentlig interessant at følge for de danske deltagere, der fik et begreb om de svenske filmotekers arbejde. Organisationen af dette arbejde er naturligvis en ganske anden end herhjemme, hvor kun de færreste biblioteker ejer en ordentlig filmbestand. Til gengæld løber man i Sverige den risiko, at de forskellige filmoteker landet over følger en nogenlunde ensartet indkøbspolitik, så at der meget vel kan blive tale om standardsamlinger, hvad man nok ikke bør stræbe efter.

At danske biblioteker med de rige muligheder, der er tilstede for lån af gode kortfilm – dokumentar- og undervisningsfilm – fra Statens Filmcentral, har en

stor opgave at løse, kan der ikke være tvivl om. De dage er forbi, da bibliotekerne kunne lokke publikum til ved hjælp af rejsefilm og mere eller mindre instruktive, populærvidenskabelige film. Dertil er fjernsyn og biograf for stærke konkurrenter. Men kortfilmen giver bibliotekerne en ny chance for at være med i undervisning og opdragelse. En vel tilrettelagt filmaften med indføring og eventuel diskussion – og med kravet overholdt om den højeste kvalitet – vil give det rigtige publikum forståelsen af, at biblioteket stadig er forrest i oplysningsarbejdet. Det må derfor være et mål, at bibliotekaren ikke blot kan betjene filmapparaterne og forstår sig på den tekniske side af sagen; han må også – og her kommer Danmarks Biblioteksskole ind i billedet – kende filmens udtryksmidler og dens historie.

Niels Chr. Lindtner

ARBEJDSMARKEN

Stor budgetstigning i Lyngby-Taarbæk. På grund af den stærke udbygning, der i Lyngby-Taarbæk kommune finder sted i disse år med henblik på overflytning til nyt hovedbibliotek og etablering af nye filialer, viser budgettet 1960-61 en kraftig stigning. Det samlede drifts- og kapitalbudget er på 1.478.584 kr., hvoraf bogkontoen ialt udgør 553.000 kr.

Statens Bibliotekstilsyn får nye lokaler. Da bibliotekstilsynet for 11 år siden flyttede fra Sankt Peders Stræde til lærerhøjskolens bygning i Odensegade, måtte man anse det for et betydeligt fremskridt. Man fik bedre kontorer, og man fik lokaler til skolen i sin daværende form, der var absolut antagelige, selv om det skulle vise sig, at de ikke egnede sig til at blive overtaget af skolen i dens nye skikkelse. Imidlertid har væksten i arbejdet og dermed i personalets antal gjort også bibliotekstilsynets nuværende lokaler lidet velegnede, og der er derfor udfoldet bestræbelser for at få anvist bedre lokaler. Efter forhandlinger med undervisningsministeriet og finansministeriet har man nu nået det glædelige resultat, at en etage (4. sal) i den nyopførte ejendom Codanhus på hjørnet af Gammel Kongevej og Vodroffsvej kan stilles til rådighed. Indflytningen vil finde sted i november eller december.

Glostrup har vedtaget biblioteksbyggeri. Glostrup kommune vedtog efter afholdt arkitektkonkurrence at tildele arkitekt *Erik Rasmussen* 1. prisen. Bygningen skal placeres på hjørnet af Kildevej og Asylvej, hvor nu Kildegaarden ligger. Den skal udføres i gule sten og bestå af en hovedfløj og en kontorfløj. Etagearealet bliver på 1500 m². Til børnene bliver der udlån og læsesal samt en småbørnsafdeling, for voksne udlån og, blot adskilt herfra ved reolarrangementer, en læsesal. Desuden indrettes et særligt ungdomshjørne. Det påtænkes ved bygningen at indrette et lille haveanlæg med bænke, hvor man kan sidde og læse. På grunden står nogle gamle kastanietræer, hvoraf nogle tænkes at indgå i havearrangementet. På udlånssalens endevæg bliver der udgang til en pergola. I kælderetagen bliver der et samlingslokale til 200 personer og fem studielokaler.

Middelfart biblioteksforening ved at tabe tålmodigheden. På Middelfart biblioteksforenings generalforsamling i juni lød skarpe bemærkninger om de forsinkede udvidelsesplaner for biblioteket. I 1952 rejstes sagen, og Middelfart byråd godkendte projektet 1959, men derefter fik man afslag fra Boligministeriet. En ny henvendelse herom har ikke frugtet.

Havdrup bibliotek i selvstændig bygning. I maj indviedes en selvstændig bygning for Havdrup bibliotek. Det må siges at være beundringsværdigt, at et bibliotek i en kommune på 1100 indbyggere kan gennemføre en sådan byggesag, og hovedæren herfor kan heltud tilskrives den mangeårige bibliotekar, førstelærer *P. Petersen.* Bygningen er på 70 m^2, og byggeudgift samt grund har kostet 25.000 kr. Huset rummer et lyst og tiltalende udlånslokale, hvor der nu står ca. 4000 bd. Bibliotekaren har et kontor, som han dog må lade kommunen benytte som ekspeditionslokale en gang om ugen. Beliggenheden er den bedst mulige i stationsbyen. En husindsamling gav 4000 kr., sognerådet gav 5000 kr. som eengangstilskud til byggeriet og forskellige pengeinstitutter 1200 kr. Udlånet var allerede inden indflytningen oppe på ca. 8 bd. pr. indbygger. Børnene kan låne såvel i det nye hus som på skolen, desuden er der udlån på De Gamles Hjem.

Udlånene til voksne lånere daler ikke. I en række af årsberetningerne ses det, at udlånet til voksne ikke viser vigende tendens. Det gælder således *Hørsholm*, hvor det direkte lånertal er lige ved 4000, d.v.s. ca. $^1/_3$ af indbyggerne, *Rødovre*, hvor stigningen i udlånet til voksne har været 5,1 %. Her er dog udlånet til børn også steget, nemlig 8,7 %. *Viborg* melder om en stigning på 5,7 % for hele biblioteksvirksomheden, der hermed har nået sit hidtil største tal: 216.718 bd. Lånertallet har passeret de 6000. Beretningen fra *Stege* (Møns folkebibliotek) noterer en stigning efter indflytningen i den smukke nye bygning på 6000 bd., og dertil et fordoblet læsesalsbesøg.

10 % nedgang i udlån til børnene. Af årsberetningen fra Odense Kommunes biblioteksvæsen fremgår, at nedgangen i udlånet i børnebibliotekerne er på 10,3 %. Det kommenteres således: »Det lange og milde efterår kan have sin del af skylden. Men en langt mere afgørende årsag må vel søges i fjernsynets større udbredelse. Aftentimerne fra kl. ca. 19,30 til ca. 21,30, der tidligere netop var helliget børnenes fritidslæsning, beslaglægges nu i flere og flere hjem aften efter aften af fjernsynet. Man må se i øjnene, at dette forhold næppe ændres de første år, hvor store bestræbelser der end udfoldes fra bibliotekerne. Derimod vil de forældre, der har forståelsen af bøgernes værdi netop for den yngste læser, kunne gribe afgørende ind og derved bistå bibliotekerne i bestræbelsen på at give bogen sin chance, således at den ikke helt stilles i skygge af fjernsynsskærmens visuelle oplevelser.«

Viborg centralbibliotek åbner filial i Kompedallejren. Ved en bevilling fra staten har Viborg centralbibliotek kunnet etablere en filial i Kompedallejren for civilværnepligtige. En fast bestand er under opbygning, og lejren får desuden besøg af bogbilen. En af lejrens arbejdsledere har i år deltaget i biblioteksskolens grundkursus for ledere af mindre biblioteker og skal varetage det daglige udlånsarbejde.

Planer om offentligt handelsbibliotek i Odense. Udvalget for Odense centralbibliotek har i det forløbne år arbejdet med planer om oprettelse af et offentligt handelsbibliotek. Dets bedste placering ville være i Tietgenskolen og udvalget har tilsendt skolen et forslag om samarbejde om denne opgave.

Holbæk centralbiblioteks nye bygning beskrevet. I Holbæk centralbiblioteks beretning er i år optrykt bibliotekskonsulent *Sven Plovgaards* beskrivelse af den nye bygning med et noget forøget billedmateriale.

Jubilæumsskriftet vækker opmærksomhed. Overbibliotekar *Helge Nielsens* store bog om »Folkebibliotekernes forgængere«, der kom som et forsinket jubilæumsskrift for Danmarks Biblioteksforening, er blevet anmeldt i forskellige blade og

tidsskrifter som et væsentligt værk om dansk folkeoplysnings historie, således i Demokraten af stadsbibliotekar *Åge Bredsted* og i Jyllandsposten af *Henrik Juul Hansen*. I et følgende nummer af B.V. vil dr. phil. *Roar Skovmand* gøre værket til genstand for en udførlig omtale.

Heltidsbibliotekar og deltidsbibliotekar. I Jyllandspostens spalter har i denne sommer udfoldet sig en lille diskussion om landbefolkningens biblioteksbetjening. Der har været refereret udtalelser af lærer *Edvard Høst*, Ejby på Fyn, om læreren som den ideelle sognebibliotekar, og af sognerådsformand *Søren H. Sørensen*, Houlbjerg, der mente, at »damen fra sognet« udmærket ville kunne varetage denne opgave. Stadsbibliotekar *Åge Bredsted*, der af bladet blev afæsket en udtalelse, måtte holde for, at den ideelle bibliotekar vel måtte være den uddannede bibliotekar. »Hvis det at være bibliotekar kun består i at udlevere bøger, og ikke har noget som helst med virkelig vejledning af lånere at gøre, kan enhver blive bibliotekar«. Senere i udtalelsen fremhæves det dog, at det mange steder blev klaret forbavsende godt af deltidsbibliotekaren, men kan det fortsætte under større skoleforhold og eventuelt større kommuner? Danmarks Sognebibliotekarforenings formand, lærer *Jørgen Hamre*, Gerlev, blev interviewet om sognebibliotekarernes lønninger, der endnu langt fra er tilfredsstillende.

På Danmarks Biblioteksforenings grundkursus for deltidsbibliotekarer fulgtes diskussionen selvfølgelig med særlig opmærksomhed, og der arrangeredes uden for programmet en drøftelse om emnet, hvor stadsbibliotekar Bredsted havde lejlighed til nærmere at uddybe sine synspunkter og sognebibliotekarerne deres. Ved kursusafslutningen lød dog lutter artigheder ved en »fredscigar«. Denne sidste udvikling havde Jyllandsposten dog ikke lejlighed til at konstatere, og bladets causeur »Pater f-« sluttede diskussionen fra bladets side med nogle betragtninger om, at det dog var »mennesket« og ikke »uddannelsen«, det drejede sig om, en betragtning, som stadsbibliotekaren ikke ganske kunne godtage. »En uddannelse er dog vist også nødvendig, hvis der ikke skal opstå kaos på disse områder.«

Oversættelsen af »Book-talks«. Bibliotekar Brita Olssons artikel i B.V. 1960, s. 169 ff. om »Bogpræsentation« (med dette ord havde redaktionen givet sit forslag til oversættelse af »book-talks«) har foranlediget bibliotekar *Jes Petersen*, Frederiksberg, til at sende os en hel serie af forslag til oversættelse. De lyder: »1. Bogpassiar, 2. Bogcauseri, 3. Bogorientering.« Han fortsætter: »Hvorfor forresten ikke Bogsnak? Jeg synes ikke, det lyder af for lidt.«

Forskelligt syn på kontakttjenesten. Danmarks Biblioteksforenings Kontakttjeneste har ved oprettelsen kunnet glæde sig over stor omtale i pressen landet over. Vi skal her referere to kommentarer, begge fra aviser af konservativ partifarve. Berlingske Aftenavis skriver i sin leder 13/7 bl.a.: »Selv om folkebibliotekerne har et handicap at indhente, bør det dog erindres, at de ikke blot er den part, der bliver påført konkurrence, men at de også selv påfører andre konkurrence – nemlig hele den private bogproduktion, af hvis eksistens bibliotekerne til syvende og sidst er afhængige. – Under alle omstændigheder virker det umiddelbart som en vel vidt drevet omsorg for folks åndelige velfærd, at man først tilbyder bøger til gratis udlån og dernæst investerer penge i en propagandaoffensiv, der skal vække befolkningens trang til at modtage tilbuddet.« – Andre toner lyder i en ledende artikel i Aalborg Stiftstidende d. 19/7: »Dannelsen af det nye udvalg er ikke et udtryk for, at det hidtil har stået sløjt til med bibliotekernes propaganda. På mange biblioteker findes året rundt udstillinger af aktuelle bøger, der er plakater og vejledninger, og bibliotekarerne har trods den store arbejdsbyrde på grund af man-

gel på kvalificeret arbejdskraft ofte taget opgaver op, som har krævet et ekstra – og ikke betalt – arbejde. – Det er glædeligt at se, at vore biblioteksfolk ikke uden videre slår sig til ro med konstatering af kendsgerninger (tendensen til nedgang i udlånet), men tager kampen op.«

Stor tysk boggave til de videnskabelige biblioteker. Ved en højtidelighed på Det Kongelige Bibliotek den 18. juli overrakte den tyske ambassadør i Danmark, dr. *Hans Berger* Rigsbibliotekarembedet – til fordeling blandt de videnskabelige og faglige biblioteker – en stor og meget værdifuld boggave fra den tyske forbundsrepublik. Gaven omfatter over 2000 bind moderne tysk faglitteratur stammende fra den vesttyske bogudstilling som i 1959 afholdtes på Frederiksberg Rådhus og som senere har været vist i Sverige. (Den resterende del af udstillingsmaterialet, bl.a. den skønlitterære, er blevet foræret til Deutsche Bücherei i København).

Fra Statsbiblioteket i Århus. Bibliotekets 58-års fødselsdag benyttedes af personalet til en »udflugt« til byggepladsen ved Århus Universitet, hvor bibliotekets nye bygninger skyder op og formentlig vil være klar til indvielse på bibliotekets 60-årsdag i 1962. Ved samme lejlighed tildeltes bibliotekar *Erik Giese* Kustode J. Melsgaard og hustrus legat for hans vidtspændende indsats på biblioteket. – Man har iøvrigt i vinter gentaget det i fjor for første gang arrangerede frivillige kursus for personalet, specielt i bibliografi og håndbøger. Kurset er på 60 timer og har i år haft 13 deltagere.

Statsbibliotekets tidsskriftlæsekredse. Førstebibliotekar *Karl V. Thomsen* har i Tidskrift för dokumentation 1960:3 i en meget instruktiv artikel gjort rede for Statsbibliotekets tidsskriftlæsekredse, der benyttes i stigende grad, også af mange forskere, der ellers skulle have let adgang til at se dem på de københavnske bibliotekers læsesale, men foretrækker at få dem tilsendt. I 1947 cirkulerede 307 tidsskrifter mellem 1303 deltagere, der betalte en samlet afgift på 19.400 kr., i 1960 cirkulerer 969 tidsskrifter mellem 2230 deltagere, der indbetaler 81.000 kr.

Østtysk boggave til Det Kgl. Bibliotek. Fra den østtyske bogudstilling, der i maj afholdtes i Studenterforeningen i København, har Det Kgl. Bibliotek gennem arrangørerne modtaget ca. 500 bd. moderne østtysk fag- og skønlitteratur.

Norske biblioteksbyggeplaner. I Bok og bibliotek bringes i nr. 3 meddelelse om fire store byggeplaner, der er under udvikling. I *Stavanger* skal der opføres en bygning til knap 5 mill. kr., der skal rumme byens administration samt biblioteket (ialt 3330 m^2). I *Rjukan* skal en ny biblioteksbygning placeres midt på byens torv. Også i *Skien* arbejdes der med byggeplaner, men her er den økonomiske ramme ikke helt lagt fast. Skitser af byggeriet publiceres i samme tidsskrift nr. 5. Det nye centralbibliotek for Akershus, i stationsbyen *Strømmen* er længere fremme, idet bygningen er ved at rejse sig på grunden som led i et stort kommunalt byggeri.

Det norske bibliografiske kontor i stor udvikling. A/L Bibliotekslaget kan melde stor fremgang i 1959. De kommuner, der nu er andelsejere i institutionen, repræsenterer nu 68% af landets befolkning, og bogbinderiet har i årets løb indbundet 325.901 bd., en stigning på 30% i forhold til foregående år. Også den bibliografiske tjeneste er i god udvikling. Omsætningen lå i 1959 på 6 mill. kr.

Store tal i vesttysk biblioteksarbejde. I »Bücherei und Bildung«s Chronik afspejles væksten i to store vesttyske byers biblioteksvæsen: *Dortmund* (627.700 indb.) fik sit folkebibliotek næsten fuldstændig ødelagt under krigen og stod i 1947 med en bogbestand på 15.000 bd. I dag står over 200.000 bd. til rådighed.

Hovedbiblioteket har gode lokaler og til dette er knyttet 17 forstadsbiblioteker, 2 filialer og 7 udlånsstationer. Det samlede udlån var i 1959 712.287 bd., udgifterne over 1 mill. DM. Dermed har folkebiblioteket det næststørste budget blandt byens kulturelle institutioner og overgås kun af de kommunale teatre. Endnu højere ligger *Hannover* (556.300 indb.), hvor udlånet i 1959/60 lå på 1,2 mill. bd., et tal, der kun overgås af Vestberlin.

Amerikansk undersøgelse af udlånssystemer. Council on Library Resources har sat en omfattende undersøgelse i gang af de udlånssystemer, der findes i amerikanske biblioteker. Undersøgelsen skal udføres af et Chicagofirma George Fry & Associates. Den skal overvåges af ALAs Library Technology Project. Som særlig bibliotekssagkyndig skal *Gerald Gold* fra New York Public Library medvirke, og yderligere er nedsat en rådgivende komité af biblioteksfolk. Der er bevilget 77.250 dollars alene til det arbejde, der skal udføres af det nævnte firma. Men det understreges også, at der utvivlsomt vil være god økonomi i en rationalisering på dette felt, idet man regner med, at tallet på de bind, der årligt går ud og ind over skranken i amerikanske biblioteker, andrager henved en milliard.

Personalia.

Vicestadsbibliotekar L. Købke Rimmer, Frederiksberg, tager afsked. Fra 1. juli i år har vicestadsbibliotekar *L. Købke Rimmer* på grund af alder og efter ønske fået bevilget afsked med pension. I 37 år har Købke Rimmer været knyttet til det frederiksbergske biblioteksvæsen og har haft en række faglige tillidshverv. Han har i de senere år gjort en indsats i kommunalpolitikken, fra 1946 til 1954 som borgmester i Herlev, hvor han også fik lejlighed til at sætte kommunens biblioteksvæsen i tidssvarende skik.

Overbibliotekar *Ida Bachmann,* Kolding, fyldte d. 9. juli 60 år.

Overbibliotekar *Ib Magnussen,* Statsbiblioteket i Århus, har af Nordisk Råds kulturkommission fået til opgave at undersøge mulighederne for et nordisk bogmarked. I denne anledning har overbibliotekaren d. 18. juni talt ved den svenske forening Nordens årsmøde i Karlstad og 19. juni ved det nordiske boghandlermedhjælperkursus i Stockholm.

Ansættelser.

Det Kgl. Bibliotek og Universitetsbiblioteket. Bibliotekar, cand. theol. *Børge Krag Diderichsen* er fra 1. august 1960 ansat som bibliotekar i 24. lønningsklasse.

Statsbiblioteket i Århus. Bibliotekar, mag. art. *Karl V. Thomsen* er fra 1. april 1960 udnævnt til førstebibliotekar. – Mag. art. *Oskar Hansen* er fra samme dato udnævnt til bibliotekar.

Danmarks Biblioteksskole. Honorarlønnet lektor, cand. mag. *Axel Andersen* er fra 1. juli 1960 udnævnt til lektor.

Frederiksberg Kommunebiblioteker. Som bibliotekarer er fra 1. juli 1960 ansat *Xenia Thonfelt, Svend Bruhns* og *Esther Schat Kielberg.* Som honorarlønnede bibliotekarer er fra 1. august 1960 ansat *Merete E. Hagen* og *Anette Konnild.*

Frederiksberg Kommunes Børnebiblioteker. Som bibliotekar er fra 1. juli 1960 ansat fru *Hanne Vibeke Bruhns,* som honorarlønnet bibliotekar fru *Elsebeth Chemnitz.*

Lyngby-Taarbæk Kommunes Biblioteker. Bibliotekar *Anette Brandt,* hidt. Søllerød, er ansat som honorarlønnet bibliotekar med opbygning af en musikafdeling som særligt arbejdsområde.

Gladsaxe Kommunebibliotek. Som bibliotekar er fra 1. september ansat bibliotekar fru *Johanne Halberg.*

Niløse-Stenlille Kommunebibliotek. Som bibliotekar er ansat *Kaj Andersen,* hidt. Hillerød.

Århus Kommunes Biblioteker. Bibliotekar *Inga Elbro* er udnævnt til leder af katalogafdelingen.

LITTERATUREN

Et utvalg av norske bøker fra 1959

Av bibliotekkonsulent *Else Granheim,* Oslo.

(Med utdrag av anmeldelser. Prisene er bokhandlerpriser i norske kr.).

FAGLITTERATUR

Fægri, Knut. Norges planter. Blomster og trær i naturen. Med et utvalg fra våre nabolands flora. Tegninger av Henning Anthon. Cappelens forlag. B. 1 –. Pris pr. b. 135.00.

Det foreliggende bind er første halvpart av et verk som ventes komplett i 1960. Det avhjelper savnet av et populært og overkommelig botanisk lese- og billedverk, skrevet for og avpasset det store publikums forutsetninger. Billedstoffet er fortrinlig.

Gabrielsen, Bjørn. Martin Tranmæl ser tilbake. Billedred. ved Einar og Tore Linderud. Tiden Norsk Forlag. 138 s. Ibl. 18.00.

M. T. er en av de mest markante personligheter innen norsk samfunnsliv i dette århundre. Han er over 80 år nå og har i hele sitt liv stått i forreste rekke i kampen for småkårsfolk og arbeidernes sak. – Boka er interessant lesning som gir et raskt overblikk over norsk samfunnsutvikling i dette hundreåret.

Hamsun, Marie. Under gullregnen. Aschehougs forlag. 128 s. Ibl. 14.00.

Dette er forts. av »Regnbuen« (B.V. 1954, s. 266) som ikke gikk lenger fram enn 1939/40. Det er selvsagt med en viss spenning en gir seg i kast med fru H.'s fremstilling av den vanskelige og omdiskuterte periode av den store dikters liv. Det lar seg ikke nekte at det er et forsvarsskrift, men på det grunnlag den er skrevet, er det en usedvanlig sjarmerende og vakker bok, følsom og var.

Hartmann, Sverre. Fører uten folk. Quisling som politisk og psykologisk problem. Tiden Norsk Forlag. 317 s. 24.00.

Dette er det første forsøk etter krigen på en biografi over politikeren og mennesket V. Q. Bindet omfatter stort sett ti-året 1923-33, den tiden han var hjemme etter sine oppdrag i Sovjet-Samveldet, hans statsrådstid og månedene opp til mai 1933 da han dannet NS. Boken er interessant som journalistikk og reportasje, vitenskapelige krav fyller den ikke.

Hurum, Hans Jørgen. I Edvard Griegs verden. Gyldendal Norsk Forlag. 326 s. Ibl. 29.50.

Når vi har lest H.'s bok om Grieg vil vi umiddelbart føle oss rikere, fordi mennesket Grieg er kommet os nærmere og fordi vi har fått leve med i hans samtid. Den forteller hvorfor Grieg måtte skape romantisk musikk, men den beskjeftiger seg ikke med musikken selv. Særlig verdifulle er skildringene av Griegs forhold til venner og kunstnere i Danmark og Norge.

Ingstad, Helge. Landet under Leidarstjernen. En ferd til Grønlands norrøne bygder. Gyldendal Norsk Forlag. 592 s. 41.00.

Den som har lest I.'s bøker om arktiske strøk, vet at det er en garanti for kvalitet når han tar for seg et emne som dette. Det er egentlig to bøker som er vevet sammen til en, på en sjarmerende måte, den ene om en ferd han har gjort til landet, den andre om landets historie. Boka vil nok lenge framover bli det norske standardverket om det gamle Grønlands historie.

Solumsmoen, Odd. Kristofer Uppdal – domkirkebyggeren –. Aschehougs forlag. 217 s. 24.50.

Forf. sier om K. U. at »han for mange bare er et navn. For mange er han ikke det en gang«. Det er å håpe at denne populære inn-

føring i »en av dette århundredes merkeligste norske diktere« vil rette litt på dette misforhold.

Steen, Ellisiv. Kristin Lavransdatter. En kritisk studie. Aschehougs forlag. 231 s. 20.00.
Det finnes en rik litteratur som behandler både den episke kunst generelt og romanen spesielt, men gjennomførte analyser av et enkelt verk er sjeldne. Det er derfor ikke så lite av et nybrottsarbeid E. S. har utført med denne inngående studien av »K. L.«, der hun behandler romanen som episk verk, som historisk realistisk verk, som religiøst kristent verk og endelig som et dikterisk formverk.

Thesen, Rolv. Johan Falkberget og hans rike. Aschehougs forlag. 292 s. 32.00.
Ingen har vel slike forutsetninger for å skrive om J. F. som R. T. Han deler dikterens livssyn, hans optimistiske oppfatning av menneskenaturen, hans syn på samfunnsutviklingen, og han er selv dypt forankret i norsk nasjonal tradisjon. Biografisk stoff har han ikke tatt med, men holder seg til diktningen.

SKJØNNLITTERATUR

Bjørnseth, Finn. Noen å være glad i. Åtte usannsynlige fortellinger om kjærlighet. Gyldendal Norsk Forlag. 155 s. 18.00.
Undertitelen presiserer nærmere temaet i denne novellesamlingen som i sine motiver, sin menneskeskildring og i sin form forteller om en original og ærgjerrig kunstner. Han oppnår å kaste overraskende nye lysglimt over et evig tema. B.'s novellesamling er en av sesongens bøker som vil bli husket.

Borgen, Johan. »Jeg«. Roman. Gyldendal Norsk Forlag. 240 s. lbl. 23.00.
Denne romanen krever den ytterste anspennelse og vil likevel berede leseren stor villrede. B. går her direkte og altoppslukende inn på identitetsproblemet: Hvem er jeg? – Trass i irritasjonen og vanmakt overfor alt som glir ut av hendene på oss under lesningen er vi i selskap med en forf. som våger seg ut på de store dyp, og om han stundom forlater oss hjelpeløse der, vender han stadig tilbake og fører oss varlig videre.

Boyson, Emil. Utvalgte dikt. Gyldendal Norsk Forlag. 140 s. 22.50.
Om en dikter skal være en ideanfører, et »foranskutt lyn«, er ikke E. B. dikter. Han er »bare« dikter, en *ren* dikter. Skal vi endelig sammenligne ham med noen her i landet, måtte det kunne bli med Obstfelder. Som han, er E. B. især en fornemmelsens dikter, han er det umerkeliges sporfinner, en vandrer i landskap ingen geograf har tegnet inn på noe kart.

Dored, Elisabeth. Jeg elsket Tiberius. Aschehougs forlag. 368 s. lbl. 25.00.
I denne sin første skjønnlitterære bok har forf. dukket ned i romersk keisertid og forsket seg fram til et nytt syn på keiser Augustus' forviste datter Julia. Og all sin viten om tidens mennesker og skikker, politikk og kultur, har hun flettet inn i en fengslende og levende handling.

Falkberget, Johan. Nattens brød. Kjærlighets veier. Aschehougs forlag. 521 s. 23.50.
Forts. av »Nattens brød. Johannes«. (B.V. 1953, s. 198).
Etter 20 år er nå et av de største epos i norsk litteratur fullført. Vi har fått en miljø- og kulturskildring fra gruvedriftens primitive barndom med et mylder av skikkelser, som selv der de er sparsomt skissert står fram som levende mennesker i slit og nød. Og i midten An-Magritt, denne fjellets madonna som vi følger fra fødsel til grav.

Gundersen, Gunnar Bull. Martin. Aschehougs forlag. 165 s. 22.00.
Romanen handler om et menneske med store tilpasningsvansker, og forf. vil avsløre den falske romantikken som får nye og ubefestede mennesker til å dra til sjøs og tro at det er friheten og eventyret de kommer til å oppleve. Boken om sjømannen Martin er blitt en fin karakterstudie. – Tildelt kritikerprisen 1959.

Haalke, Magnhild. I mai måned. Roman. Aschehougs forlag. 163 s. 20.00.
Med denne boken vender M. H. tilbake til barneskildringen som hun før dyrket med så stort mesterskap. Denne gangen er det to søstre som står i sentrum, og fortellingen er lagt i munnen på den ene av dem. Her er en rekke fine iakttagelser og reaksjoner som gir oss et inntagende nærbilde av veksten og modningen hos disse to pikene.

Halvorsen, Finn. Jomfruen, helgenen og banditten. En historie fra Italia. Cappelens forlag. 242 s. Ibl. 24.00.

En roman som i stoff og behandling er helt »unorsk«. Handlingen er henlagt til Italia som er opplevd og sett innenfra både religiøst, sosialt og kulturelt. Mellom hovedpersonene Jomfruen, Helgenen, Banditten og den onde signor Lupa trekker forf. opp et handlingsforløp som er spennende både på det ytre og indre plan. – Et meget sterkt come back for F. H. etter mange års taushet.

Jensen, Axel. Line. Roman. Cappelens forlag. 293 s. 21.00.

Den unge forf.'s tredje bok handler om 3 hektiske måneder av nittenåringen Jacobs liv og hans forsøk på å få en inderligere kontakt med tilværelsen enn det en velstående, men knugende barndom har kunnet gi ham. Han drives fra skuffelse til skuffelse, men en skinnende god oplevelse har han – så lenge den varer – Line. – Forf. er det mest spennende talentet blant de yngste i dag.

Kvalstad, Louis. Såmanns elsk. Dikt i utvalg. Ved Einar Skjæraasen. Aschehougs forlag. 96 s. Ibl. 15.00.

Forf. Einar Skjæraasen som har foretatt utvalget har også skrevet et forord som gir både en biografisk skisse av dikteren og en varsom vurdering av hans verk. – Boka er et representativt utvalg fra alle K.'s diktsamlinger. Den burde finne veien til mange lesere, både de som er trette av den modernistiske poesien og de som sverger nettopp til den.

Larsen, Alf. En tangkrans. Dikt. Dreyers Forlag. 78 s. 12.50.

Diktere greier sjelden å trasse alderdommen, men det hender, og A. L. har visst aldri vært så fin og klar som nå – da han er 74! Det er en av årets skjønneste diktsamlinger.

Stigen, Terje. Stjernøy. Roman. Gyldendal Norsk Forlag. 241 s. 22.00.

T.S. har etter hvert utviklet seg til ren forteller og fabulator. I denne boka er det ingen gjennomgripende problemer, ikke en gang markerte hovedpersoner. Stjernøy er et lite samfunn og forf. har vevd en stor billedvev med mange motiver og fine detaljer. Han er underholdende og eier både poesi og humor samtidig som han stilistisk bereder oss stadige gleder.

Takvam, Marie. Signal. Dikt. Gyldendal Norsk Forlag. 55 s. 15.00.

Forf. stig fram som eit ungt, rikt menneske i »signal«. Ho har framleis sin optimisme og sitt mod, si tru på livet. Ho har mange vakre stemningar og ho grip i ein blenk menneskesinnet i den stunda inntrykket råkar det.

Vesaas, Tarjei. Ein vakker dag. Noveller. Gyldendal Norsk Forlag. 218 s. 2 bl. 20.00.

T. V. har alltid avspegla det vi alle opplever i oss og ikring oss. Med undring og vyrdnad nærmar han seg menneska sine, såleis og i denne nye novellesamlinga. Han teiknar barneportrett med ei merkeleg innleving i barnehugen og i fleire av novellene opplever vi unge menneske som vi opplever eit landskap. – Ei sterk novellesamling om enkle, elementære livsverdiar.

ANMELDERE

Sv. Alleslev, amtskolekonsulent, Roskilde. *Vibeke Ammundsen,* overbibliotekar, Danmarks Tekniske Bibliotek. *Johs. Blauenfeldt,* afdelingsbibliotekar, København. *Merete Bodelsen,* kunsthistoriker. *Per Boesen,* lektor, Handelshøjskolen. *Aase Bredsdorff,* bibliotekskonsulent, Statens Bibliotekstilsyn. *Søren Christensen,* førstelærer, Rørth-Elle. *Jørgen Claudi,* programredaktør, Danmarks Radio. *Mogens H. Dahl,* plantepatolog, Lyngby. *Finn Gad,* lektor, skolekonsulent. *Molly Hansen,* børnebibliotekar, København. *Robert L. Hansen,* fhv. biblioteksdirektør. *Jørgen Hoffmeyer,* landsretssagfører. *Elna Iversen,* bibliotekar, Teknologisk Instituts Bibliotek. *Mogens Iversen,* lektor, Danmarks Biblioteksskole. *Lis Jørgensen,* børnebibliotekar, Randers. *Knud Larsen,* lektor, Danmarks Biblioteksskole. *Niels Chr. Lindtner,* bibliotekar, Danmarks Biblioteksskole. *Jens Maarbjerg,* bibliotekar, København. *Arne Rossen,* bibliotekar, Helsingør. *Karen Sabroe,* husholdningslærerinde. *Povl Skov,* overbibliotekar, Silkeborg. *Jokum Smith,* adm. direktør. *Svend Thomsen,* fhv. bibliotekar. *Mogens Tvede,* civilingeniør.

BIBLIOTEKSLITTERATUR

Biblioteksproblem. 2. samlingen. Natur och Kultur. 1959. 168 s.

Under titlen »Biblioteksproblem« publiceredes i 1952 en samling foredrag, holdt i Bibliotekstekniska klubben ved Stockholms stadsbibliotek. 2. samling, redigeret af Valter Ahlstedt, Knut Knutsson og Folke Löfgren er udsendt af forlaget Natur och Kultur i 1959.

Sven Rinman skriver i sin artikel om »Nordiskt samarbete i den vetenskapliga biblioteksvärlden« om Nordisk Videnskabeligt Bibliotekarforbund, stiftet ved det nordiske biblioteksmøde i København 1947. Vi har herved fået en meget nyttig historisk redegørelse for NVBF's virksomhed i de første 12 år, med en åbenhjertig behandling af alle de opgaver, NVBF har taget op, de mere luftige såvel som de realitetsbetonede. I betragtning af det korte åremål, og i betragtning af at samarbejdet i stor udstrækning må foregå skriftligt (som Sven Rinman skriver: Det är också mycket väsentligt att i en sådan styrelse ha folk som skriver brev och som svarar på brev) må man have lov til med en vis stolthed at pege på, at NVBF allerede har mange konkrete arbejdsresultater bag sig: den nordiske håndbog i bibliotekskundskab, de nordiske rundbordskonferencer, den samnordiske biblioteksstatistik og bibliografien over nordisk bibliografisk litteratur, nu helt overtaget af Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen, det ældste organ for nordisk videnskabeligt bibliotekssamarbejde. Desuden arbejdes der meget aktivt med problemerne: nordiske samkataloger over periodica og sidst, men ikke mindst Skandiaplanen, med det formål at forøge de nordiske bibliotekers ressourcer gennem samarbejde.

Sven Rinman nævner til slut muligheden for samarbejde med de tekniske dokumentationsorganisationer, men mener dog at »just denna gren av biblioteksvärlden har sina specialproblem, som väl behöver lösas i nordiskt samarbete, men som ofta är oss andra ganska främmande«. Ja, desværre; men det burde de ikke være! (Tilgiv dette lille hjertesuk fra anmelderen).

Björn Tell skriver om »Administrative aspekter på biblioteksverksamhet«. I betragtning af de mange praktiske råd bibliotekerne i tidens løb har hentet sig fra private virksomheder med hensyn til arbejdsrationalisering, er det forbløffende, hvor få teoretiske artikler vedrørende biblioteksadministration, der har set dagens lys i Skandinavien.

For bibliotekschefer indeholder artiklen særdeles nyttige afsnit om organisationsplaner (»En organisationsplan är sålunda något mer än den tablå över huvudbibliotek

och filialer, som man kan finna i flera av våra större folkbibliotek«). I praksis er en god organisationsplan, trods den for biblioteksfolk fremmede terminologi, baseret på sund fornuft, som vi vel alle håber, at vi administrerer efter i det daglige; men med bibliotekernes stærke vækst er det bydende nødvendigt, at man gør sig principperne for virksomhedsledelse klar og foretager de efterhånden stærkt påkrævede organisatoriske revisioner.

Også arbejdsforenkling gennem integreret databehandling diskuteres. Forfatteren efterlyser driftsøkonomiske studier indenfor de forskellige sider af biblioteksvirksomheden, der er omfattet af de tekniske processer. Overhovedet efterlyses forskning indenfor administrationslæren gennem f.eks. operationsanalyse.

Artiklen er klart og enkelt skrevet og et inspirerende grundlag for læsningen af Knut Knutssons »Några synpunkter på organisationsundersökningar på bibliotek«. Forfatteren har som eksempel valgt Uppsala universitetsbibliotek. Et hvilket som helst gammelt traditionsrigt bibliotek i Skandinavien ville kunne give anledning til kritik af organisation og arbejdsgang, selvom de fleste nok ville foretrække at få kritikken serveret som intern rapport. Imidlertid kan vi være taknemmelige for den svenske offentlighedstradition, der tillader os andre at tage ved lære.

For at kende et bibliotek internt må man have nogen tids erfaring i det pågældende bibliotek. Om vurderingen af arbejdsgangen i Uppsala universitetsbibliotek derfor rammer rigtigt og har taget alle hensyn med i betragtning, er der ingen mulighed for den udenforstående læser at skønne over. Kritikken savner måske en smule »videnskabeligt forbehold«, og læseren føler, at det ville have været værdifuldt med supplerende oplysninger fra universitetsbibliotekets side. Knut Knutsson går udfra som givet, at den metodeorienterede opdeling af organisationen er den eneste rigtige (katalogiseringsafdeling, indbindingsafdeling m.v. som store enheder), hvilket også må forekomme mest logisk. Praksis viser dog af og til, at de målorienterede afdelinger (juridisk afdeling, medicinsk afdeling o.s.v. hver med sine tekniske processer) kan fungere ligeså godt, ja, nogle vil endda hævde smidigere end de metodeorienterede afdelinger. – Var her ikke et emne til en driftsøkonomisk studie af effektiviteten af store og små katalogiseringsafdelinger? Findes der en optimal størrelse?

Knut Knutsson kommer ind på et for alle videnskabelige biblioteker væsentligt problem med sin kritik af, at videnskabeligt uddannede tjenestemænd udfører arbejde, der ligeså godt, eller måske endda bedre, kunne udføres af kontorpersonale. Desuden på problemet biblioteksfolks konservatisme, når det gælder ændringer i arbejdsgangen. Det sidste er dog et alment problem, der med held er løst i mange private virksomheder. En moderne rationaliseringsekspert dikterer ikke ændringer; han nøjes med at inspirere virksomhedens funktionærer til selv at finde den rette løsning.

Mary Ørvig behandler »Den separata biblioteksservicen för tonårsgruppen vid större amerikanska folkbibliotek«; her skal henvises til anmeldelse ved Brita Olsson i B.V. 1960, p. 234.

Valter Ahlstedt skriver i »Realrubricering« om systematiske og alfabetiske realkataloger i forskellige kombinationer og i kombination med alfabetiske og systematiske realregistre. – De to typer, som med hensyn til størrelse er lettest håndterlige og derfor mest praktiske, er det systematiske realkatalog + alfabetisk realregister (The British national bibliography) og det alfabetiske realkatalog + systematisk realregister (Deutsche Bibliographie). Forfatteren tager særdeles kraftigt stilling til fordel for alfabetisk realkatalog + systematisk realregister, idet han mener, at man lettere udarbejder og holder en alfabetisk realkatalog à-jour, lettere fortegner en bogbestand efter flere aspekter, lettere finder rundt i og lettere skaffer sig overblik (!) i den alfabetiske realkatalog end i den systematiske. Anmelderen kan ikke erklære sig enig i alt, hvilket næppe heller er meningen. Forfatteren synes at have overset ikke så få af den systematiske realkatalogs fordele. En systematisk realkatalog efter et af de generelle klassifikationssystemer er international. Indenfor f.eks. teknik er massevis af bøger og tidsskriftsartikler præklassificerede, hvilket er stærkt arbejdsbesparende. Det alfabetiske katalog er nationalt, og terminologien, ikke mindst den tekniske, er fuld af faldgruber indenfor det nordiske sprogområde. Valter Ahlstedt skriver optimistisk: »I den alfabetiska realkatalogen har man fördelen att lätt och behändigt kunna an-

vända den gängse eller aktuelle termen och att byta ut den, när den blir inaktuell«; – ja, hvis man er opmærksom på nye ord og ændringer i terminologien, men overfor teknisk terminologi er »man« det i alt fald ikke.

Må en bibliotekar udfra et rent egoistisk synspunkt have lov til at protestere mod den påstand, at alfabetisk realkatalog + systematisk realregister giver bedre overblik over emneområder end systematisk realkatalog + alfabetisk realregister. Flere bibliotekarer vil i alt fald mange gange hellere udvælge bøger til anskaffelse efter British national bibliography end efter Deutsche Bibliographie, som mange går uden om i en stor bue, idet de prøver på at dække sig ind ved hjælp af specialkataloger af enhver art. Og publikums problemer i et forskningsbibliotek er af samme art.

Valter Ahlstedts artikel er stimulerende og beviser endnu en gang, at der ikke er noget indenfor biblioteksvæsenet, som kan afstedkomme en så oplivende uenighed og kamplyst som katalogproblemer.

Den meget interessante artikelsamling ender med Folke Sterner: »Stockholms stads fattigvårdsnämnds bibliotek«, der efter et historisk overblik omtaler de meget positive resultater af udlån fra bil til sengeliggende patienter.

Med Biblioteksproblem, andra samlingen, har vore svenske kolleger givet et meget værdifuldt bidrag til skandinavisk biblioteksliteratur. *Vibeke Ammundsen*

Dansk List-Tech 1960. Red.: Lis Pihl. Tilsynsførende: Vibeke Ammundsen og Torkild Olsen. Dansk Bibliografisk Kontor. 1960. 70 s. 30.00, i abonnement 20.00.

Periodicakatalogen udkom i 1955 og registrerede den udenlandske, løbende tidsskriftbestand i 1953 i de fleste danske forskningsbiblioteker. Den er imidlertid nu forældet, og efter at et par af bibliotekerne nu har udsendt et femårs-supplement over deres tilvækst, er mulighederne for en fornuftig fortsættelse af periodicakatalogen formodentlig gået tabt. Vejen frem må nu være, at de enkelte fagområder udsender deres egne tidsskriftfortegnelser.

Som den første foreligger »Dansk List-Tech« med forbillede i den svenske »List-Tech«. Den giver en fortegnelse over løbende udenlandske periodica inden for områderne teknik, matematik, fysik og kemi i 27 danske biblioteker og omfatter vel 3-4000 tidsskrifter og seriepublikationer. De er ordnede alfabetisk efter titlen, dog således, at et periodicum uden prægnant titel (bibliography, research paper etc.) er anført under den udgivende institutions navn, og hvis heller ikke dette er prægnant (university, academy etc.), anføres det under bynavnet. Ved hver titel er så angivet, i hvilke biblioteker tidsskriftet findes.

Enhver praktisk arbejdende bibliotekar ved, hvor megen tid der spildes, hvor mange telefonopringninger og hvor megen porto der anvendes på at lokalisere navnlig nye tidsskrifter. Oplysningskontoret kan sikkert også tale med derom. Det vil derfor være klart, at denne nyttige håndbog må findes i ethvert større bibliotek i Danmark og hurtigt vil tjene sin pris ind.

Det er imidlertid ikke nok, at man får publikationen ud, for udviklingen på de tekniske områder går så stærkt, at listen ofte må fornyes. Redaktionens plan går ud på, at der skal komme en ny udgave hvert år. Det er meningen efterhånden at udvide kredsen af biblioteker og at trække linjerne klarere op for, hvad der medtages. Når man ved, at alene DTB i de senere år har fået 100-200 nye tidsskrifter om året, bør bibliotekerne sikkert acceptere tilbudet om fast abonnement til nedsat pris.

Mens man således må lykønske de tekniske områder med denne nyttige publikation, kan man nok undre sig over, hvorfor den – formodentlig i al fremtid – skal slæbe på det fjantede navn. *Knud Larsen*

Gorokhoff, Boris. Publishing in the USSR. Slavic and East European Series Volume 19 Indiana University Publication. 1959. 306 s. 3 dollars.

Bogen er en imponerende oversigt over al udgivelsesvirksomhed i Sovjetunionen af såvel bøger som tidsskrifter og aviser. Den indbefatter også oplysninger om censur, copyright, bogfremstilling og boghandel. Alle oplysninger er væsentligt baseret på russiske kilder.

Forfatteren begynder med en række statistiske oplysninger om den sovjetiske bogproduktion. I 1956 nåede den 1.107.486.000 eksemplarer, hvilket svarer til 5,5 eksemplarer pr. indbygger i Sovjetunionen. Denne statistik inkluderer dog også pjecer, der er så

korte som 5 sider, og bøger på alle sprog, som tales i Rusland, således at den samme bog kan optræde på flere forskellige sprog.

Den største enkeltgruppe i den russiske bogstatistik er tekniske bøger. I 1957 udkom der 16.523 tekniske publikationer. Samme år udkom 6.548 titler, skønlitteratur, børnebøger incl., mens antallet af skolebøger beløb sig til 6.799 titler i ialt 275 mill. eksemplarer. Det oplyses i den forbindelse, at det vest-europæiske system med gratis skolebøger er ukendt i Rusland, hvor forældrene selv må købe skolebøgerne, som vi gjorde det i gamle dage. Blandt periodiske udgivelser nævner forfatteren yderligere tidsskrifter, der udkommer uregelmæssigt, og som væsentligst udsendes af institutter eller videnskabelige selskaber. Ialt i 1957 1.235 sådanne; oplagene lå omkring 2.900 i gennemsnit. Disse tidsskrifter bliver i Sovjetunionen sendt direkte fra det pågældende institut til subskribenterne og er næsten umulige at få uden for Sovjetunionen. Det samme gælder såkaldte bulletiner, som fortrinsvis udsendes af regeringen til specialister i et ministerium eller andre administrationsgrene.

Der var i 1958 ialt 213 forlag i Sovjetunionen, 194 var såkaldte universelle, der udgav al slags litteratur, medens resten var specialiserede. 109 sorterer direkte under det russiske kulturministerium, medens andre sorterede under lokale regeringer. Jernbaneministeriet, hæren og mange andre store organisationer har egne forlag.

Forlagenes planlægning sker ved hjælp af en såkaldt tematisk plan, som hvert forlag udarbejder een gang om året, og som derefter sendes til den pågældende myndighed til godkendelse. Denne tematiske plan indpasses så i selve den økonomiske planlægning, således at den stemmer med det budgetterede forbrug af papir, arbejdskraft inden for den grafiske industri o.s.v.

Gennemsnitsprisen for russiske bøger var i 1955 3,45 rubler. Priserne er fastsat efter en skala, som går ud fra en bestemt pris pr. ark, og denne pris varierer efter den pågældende bogs art. Et ark i en bog for folkeskolen må koste 10 kopek, for gymnasieskolen 13 kopek og en skønlitterær bog 30 kopek. I 1955 gav 115 forlag overskud, men 80 gav tab. Resultatet for samtlige forlag var dog et betydeligt overskud.

Bøgerne sælges af forlagene til boghandelens organisationer med 25% rabat, og det er disse organisationer, som tager tabet, hvis bøgerne ikke bliver solgt. I 1957 makulerede den største organisation inden for boghandelen for 200 millioner rubler usolgte bøger.

Blandt de institutioner, der driver deres egen forlagsvirksomhed, er Det russiske Videnskabernes Akademi. Akademiets forlag udgav i 1957 524 titler i godt og vel 3 mill. eksemplarer. Dette sidste tal svarer nogenlunde til Gyldendals produktion herhjemme. I 1957 udgav akademiets forlag desuden 67 tidsskrifter i ialt ca. 16.300 eksemplarer. Akademiet har 3 trykkerier i gang og et fjerde under bygning. Dets månedlige tidsskrift »Vestnik« indeholder beskrivelser af betydningsfulde opdagelser, anmeldelser, beretninger over akademiets aktivitet og en liste over akademiets nyeste udgivelser. Akademiet udgiver også en serie tidsskrifter indeholdende referater, som har et større årligt sideantal end Encyclopedia Britannica.

En betydningsfuld form for tidsskrifter i Rusland er disse såkaldte referatjournaler. Her udgives referater af såvel bøger som tidsskriftsartikler, udkommet såvel i Rusland som uden for Rusland, således at russiske forskere let kan følge med i alt hvad der sker inden for deres område. *Publishing in the USSR* indeholder en fortegnelse over de vigtigste af disse journaler, der dækker mange væsentlige videnskabelige områder. De er af meget høj kvalitet, og f.eks. det tidsskrift, der beskæftiger sig med kemi, indeholdt i 1957 79.039 referater. Forskere, som ikke kan russisk, kan bruge disse referater som en bibliografi af verdenslitteraturen inden for deres område, idet de siden 1958 indeholder indholdsfortegnelser på engelsk.

Tidsskrifterne indeholder op til mellem 70 og 80% af al verdens udgivelser inden for det pågældende område. Russerne udgiver desuden et stort antal vest-europæiske og amerikanske tidsskrifter, som de simpelthen fotograferer af og udsender til deres abonnenter på det originale sprog med såvel annoncer som billeder og tekst. Kataloget over disse tidsskrifter 1958 var 75 sider langt og blev distribueret i 100.000 eksemplarer.

I bogens konklusion findes en række betragtninger over, hvorvidt Amerika eller Rusland har den største udgivelsesvirksomhed. Den russiske totale bogproduktion inclusive pjecer og bøger, som ikke er i handelen, var i 1956 på 59.530 titler, medens De Forenede Staters var på 39.773 titler. De sidste tal indeholder imidlertid kun copyright-registrerede bøger og de totale tal for

USA er væsentlig større. Ruslands sidste tal for dets grafiske industri oplyser, at denne i 1949 talte 5.139 virksomheder med 116.000 ansatte. De amerikanske tal for 1954 var 32.531 virksomheder med 804.400 ansatte. Den amerikanske produktion af avispapir var i 1955 1.615.349 tons, mens den russiske var 327.600 tons. Produktionen af papir til fremstilling af bøger var samme år i De forenede Stater 1.746.000 tons og i Rusland 232.800 tons.

Bogen slutter med et stort antal tabeller, der indeholder en række statistiske oplysninger og desuden fortegnelse over samtlige tidsskrifter udgivet af Det russiske Videnskabernes Akademi, Det russiske ministerium for højere uddannelse, Den russiske statskomite for videnskab og teknik, Det russiske landbrugsministerium, Det russiske sundhedsministerium, Det russiske undervisningsministerium, serier som indeholdes i »Express Informatia« udgivet af Unionens institut for videnskabelig og teknisk information og indholdet af, hvad bogen kalder »Advanced scientific critical production experience« udgivet af samme institut. Der er desuden en omfattende bibliografi.

Det er naturligvis ikke muligt at kontrollere rigtigheden af de oplysninger, som gives i *Publishing in the USSR*. Bogen virker imidlertid saglig, veldokumenteret og objektiv. På de punkter, hvor forfatteren af nærværende anmeldelse har været i stand til at kontrollere dens oplysninger med, hvad han selv har set i Rusland, har disse været rigtige.

Den er let læst og anbefales alle, der interesserer sig for russiske forhold. Den førnævnte fortegnelse over russiske videnskabelige tidsskrifter kan være til nytte for vore videnskabelige biblioteker. *Jokum Smith*

Kalén, Ingemar. Biblioteksskötsel. 2. upplagan. Lund. Bibliotekstjänst. 1960. 113 s. 12.00 sv. kr. (SABs handböcker, 12).

1. udg. anmeldtes i B.V. 1956, 201-202. Den nye udgave har så at sige samme omfang, men en del af illustrationsmaterialet er fornyet, især bemærker man billedet af en yderst enkel ekspeditionsplads i et lille bibliotek. Ved redegørelsen for beregning af statstilskuddet, der er noget mere kompliceret end i Danmark, er med held anvendt petitsats med gode eksempler, ligeså i instruktionen i udfyldelsen af ansøgningsskemaet. Enkelte steder er fremstillingen strammet lidt, men store dele af bogen er ganske uændret optryk. Man noterer sig, at der under budget nu regnes med en gennemsnitspris for indbunden bog på 20 sv. kr. (1. udg. 15 sv. kr.). Endelig røber det fremskredne Sverige sig i forslag om anskaffelse af læseapparater selv i små biblioteker, men det har dog den forklaring, at alle i Svensk Tidskriftindex optagne artikler er mikrofilmede på kort, hvorved det muliggøres for bibliotekerne at abonnere på det væsentligste kulturstof i svenske aviser – og det er betydeligt rigere end herhjemme – for en overkommelig afgift, ihvertfald for et bibliotek i en svensk storkommune. Rationaliseringstendens spores i den klare afstandtagen for den før så ufrakommelige hyldelisterevision. *Mogens Iversen*

Merritt, LeRoy C., Martha Boaz and Kenneth S. Tisdel. Reviews in library book selection. Detroit. Wayne State University Press. 1958. 189 s. 2.50 dollars.

Man skuffes en smule ved gennemlæsningen af denne lille bog, fordi meget ligger vel langt fra de egentlige bogvalgsprincipper, der først omtales i det sidste afsnit. I det første afsnit behandler LeRoy C. Merritt moderne boganmeldelser og når frem til det synspunkt, at der både i aviser og tidsskrifter øves for lidt egentlig kritik. Man er ganske simpelt alt for venlige, og i et foruroligende stort tal af de undersøgte anmeldelser tages der ikke stilling for eller imod det recenserede værk. »There is a chorus of praise, a reluctance to condemn, and a strong tendency to say nothing one way or the other.«

Dr. Martha Boaz, den mest kendte af de tre forfattere, leder af den californiske biblioteksskole fra 1955, publicerer her sin efter danske forhold noget spinkle doktorafhandling fra Michigan University, der er en undersøgelse af anmeldelser og anmeldere af bestsellers fra 1944-57. Det betones udtrykkeligt, at det er »anmelderiet«, der beskrives, ikke den egentlige æstetiske litteraturkritik, men det gør jo afhandlingen mere interessant i relation til det egentlige emne: støtten i bogvalget, som mere søges i de kortere anmeldelser, når det drejer sig om »current books«. Dr. Boaz kommer til det resultat, at den gennemsnitlige læser har kunnet være vel tjent med den måde disse bøger er anmeldt på.

Mere ind i bibliotekspraktikken kommer vi først med Kenneth S. Tisdels ret korte afhandling. Han er nu chef for udlånet i Missouris universitetsbibliotek, men har betydelig erfaring fra folkebiblioteksarbejdet i St. Louis. Han har taget sig på at undersøge, hvorledes bibliotekarernes anmeldelser af de nye bøger i 20 bibliotekssystemer i byer med over 400.000 indbyggere virker på bogkøbet. 213 skønlitterære titler blev udvalgt, og det blev undersøgt, i hvor stort omfang de pågældende bøger var købt til de forskellige biblioteker, hvis praksis i bogvalg beskrives. Endvidere indgik 161 faglitterære titler fra fire emnegrupper – ægteskabs- og seksualoplysning, forholdet mellem hvide og negre, populærmedicin og populærpsykologi – i undersøgelsen. I skønlitteraturen synes personalets deltagelse i bogvalget at betyde et snævrere valg (35% færre titler), hvorved de letteste underholdningsbøger blev holdt udenfor (kriminalromaner og lovestories). 65% af titlerne var dog købt af alle biblioteker, og det kunne ikke konstateres, at der var stor forskel på bogvalget i de biblioteker, hvor man lod staben anmelde bøgerne, og de biblioteker, hvor man udelukkende stolede på anmeldelser udefra. En undersøgelse af de enkelte anmeldelser viste dog, at bibliotekaren beskæftigede sig mere med bogens anvendelighed end med dens stil og indhold og mere positivt gav udtryk for sit syn på bogen, iøvrigt venligere end anmelderne. Heller ikke i faglitteraturen var der synderlig forskel i anskaffelserne, og man kunne da mene, at det ikke var umagen værd at lade bibliotekarerne foretage denne personlige vurdering af de nye bøger som en slags kontrol af anmeldelserne i aviser og tidsskrifter. Fordelene må søges i den betydning, arbejdet har for de forholdsvis få der påtager sig det. Man føler, at man får et medansvar på et væsentligt område, man udvider sin bogkundskab, og man kan udveksle synspunkter med de andre kolleger, der er beskæftiget med dette arbejde. Dog må man tage i betragtning, at det koster tid og penge (5.55 dollars pr. bog, mener et bibliotek, hvilket må siges at være en høj pris for at anskaffe 60-65% samme bøger, som de biblioteker køber, der udelukkende baserer bogvalget på de trykte anmeldelser). Alligevel har det kunnet konstateres, at de biblioteker, der bruger den praksis at aktivisere staben på denne måde, bliver ved dermed. »Vi er fuldt og fast overbeviste om,« siger et bibliotek, »at stabens anmeldelser betyder noget for bogvalget. Alle nye skønlitterære bøger og den mere almene faglitteratur læses af bibliotekarer i fritiden, og vi vil snarere udvide end indskrænke denne praksis. De professionelle anmeldelser betragter vi som noget sekundært.« Andre biblioteker indskrænker dog anmelderiet til skønlitteraturen udover de mest oplagte forfattere. Man er indenfor det faglitterære bogvalg blevet noget mere tilbøjelig til at lytte til eksperterne og deres anmeldelser. Endelig klager et bibliotek over, at det bliver vanskeligere at få bibliotekarerne til at gøre arbejdet, formentlig fordi det skal ske i fritiden.

Mogens Iversen

BØGER FOR BØRN

To indkøbsvejledninger

Baggrunden for nedenstående katalogers tilblivelse er ganske klar: Mange skolebiblioteker, ikke mindst nyoprettede, står i den situation, at man nu har gode, velegnede lokaler som ramme om arbejdet, og man har fået – eller har mulighed for at få –offentlige tilskud til indkøb af bøger til skolebiblioteket, og så er spørgsmålet: hvad skal man købe? Ikke mindst når det drejer sig om småbørnsbøger og bøger til læsestuen, hersker der en ikke ringe usikkerhed.

Det er derfor et prisværdigt initiativ, der er taget med udarbejdelsen af de to indkøbsvejledninger, og – lad det være sagt straks – opgaven er løst på fortræffelig vis.

Betegnelsen indkøbsvejledninger fortjener katalogerne på to måder: for det første er der kun medtaget bøger, der ikke var udsolgt fra forlagene i foråret 1960, og for det andet er bøgerne mærket på en måde, der kan være vejledende, når man skal tage hensyn til budgettets størrelse (hvad skal man købe først?).

Skolelæsestuen. Håndbøger og supplerende læsning. En indkøbsvejledning. Udarbejdet af børnebibliotekar Molly Hansen og overlærer P. Rønn Christensen. 32 s. 2.25.

Kataloget omfatter ca. 400 titler med henimod 500 bind, og bøgerne er ved tydelige mærker delt i fire grupper. Den første gruppe – set fra indkøberens synspunkt – svarer til et budget på 1000 kr., den næste til 3500 kr.; tredje gruppe kan købes for 5500 kr., og hele boglisten svarer til et budget på 8000 kr., idet der er regnet med almindelig boghandlerrabat og en gennemsnitlig indbindingspris på 6,50 kr. pr. bind.

Hovedindtrykket efter et par grundige gennemlæsninger – og andet har der ikke været lejlighed til i et sommerhus langt ude i ferielandet – er, at man stort set har ramt i centrum ved udvalget af bøger, der er medtaget i boglisten.

Naturligvis savner man ved gennemlæsningen adskillige bøger, men i de allerfleste tilfælde drejer det sig om udsolgte ting; der er også ganske få – vel i alt mindre end en halv snes – titler, som nærværende anmelder ikke ville have medtaget, ligesom fordelingen i de fire grupper vil kunne diskuteres, men disse småtterier er ikke værd at spilde flere ord på, når enhver erfaren skolebibliotekar vil kunne sige amen til 90-95% af de trufne afgørelser.

Mere nyttig er det at pege på nogle principielle problemer, som en gennemlæsning rejser. Bør man medtage skolebøger i et sådant katalog? Tilsyneladende har man anlagt det fornuftige synspunkt, at egentlige skolebøger kun er medtaget, hvis det pågældende emne ikke har kunnet dækkes på anden måde, eller hvis det drejer sig om skolebøger, der i indhold og udstyr afviger fra den almindelige lektiebog – der for øvrigt glædeligvis bliver mindre og mindre almindelig.

Helt konsekvent har man dog vist ikke været. Hvad er således grunden til, at man i faget zoologi har medtaget et skolebogssystem, men ikke i botanik?

Forholdet mellem håndbogsamlingen og udlånsbiblioteket er et andet forhold, boglistens benyttere må have for øje, og her vil skønnet måske ikke i alle tilfælde falde sammen med boglistens. Mon ikke mange – for at tage et eksempel – vil foretrække at anbringe Palmer: »Når prærieulven hyler« i udlånet?

I det hele taget må man gøre sig klart, at selv om man får denne fortræffelige indkøbsvejledning forærende, så vil man aldrig kunne komme udenom et personligt skøn. For at tage et eksempel: skal man bruge 135 kr. til Vort lands dyreliv, eller skal man for de samme penge købe 2-3 eksemplarer af hver af de små naturhistoriske håndbøger, der hver for sig kun koster en tiendedel af 135 kr.?

Der må i det hele taget advares imod at tro, at hvis man bare køber ind efter kataloget, er den hellige grav vel forvaret. På flere områder yder kataloget ingen hjælp. Det gælder således, når man skal afgøre, hvilke bøger, der bør anskaffes i klassesæt, og det gælder anskaffelsen af skønlitteratur (hvor

boglisten kun nævner et par antologier) samt af blade og tidsskrifter til fremlægning på læsestuen.

At kataloger ikke yder nogen hjælp på disse områder, skal sandelig ikke bebrejdes dets redaktører, for det ligger udenfor, hvad man har villet. Hvad man ønskede, var at skabe et hjælpemidel ved skolernes anskaffelse af håndbøger og supplerende læsning til læsestuen, og dette må siges at være nået i fuldt mål. Man kan kun håbe, at skolerne vil gøre brug af hjælpemidlet. Det fortjener det.

Småbørnsbøger. Billedbøger – letlæselige børnebøger – eventyr. En indkøbsvejledning. Udarbejdet af bibliotekskonsulent Aase Bredsdorff og kommunelærer Knud Hermansen. 16 s. 1.75.

Klassebiblioteker i småbørnsklasserne spiller en stadig større rolle i skolerne, både direkte i undervisningen og i den friere læsning. Det må derfor hilses med glæde, at der nu foreligger et hjælpemiddel ved indkøb til sådanne klassebiblioteker og ved fordelingen på de forskellige læsetrin.

Kataloget omfatter godt 200 bøger, både almindelige småbørnsbøger og bøger, der tager specielle pædagogiske (læsetekniske) hensyn. Bøgerne er inddelt efter læsesværhed i 5 grupper, således at gruppe I skulle kunne anvendes af normaltlæsende børn fra slutningen af 1. skoleår og gruppe V af normale læsere fra midten af 3. skoleår.

Et minimumsforslag på godt 100 bøger – ca. 20 bd. til 1. kl., ca. 40 bd. til 2. kl. og ca. 40 bd. til 3. kl. – er mærket med en stjerne. Minimumsforslaget koster uden bind ca. 550 kr. og hele boglisten ca. 1000 kr.

Udvalget af bøger virker levende og rigt varieret; der er både de gode, gamle klassikere og de helt nye, både metodisk tilrettelagte og »digteriske« børnebøger, både højtlæsningsbøger og bøger til selvlæsning.

Fordelingen i de 5 grupper har anmelderen ikke tilstrækkelig erfaring til at bedømme med virkelig sagkundskab, men de to redaktørers navne borger for kvaliteten også af denne side af boglisten.

Skolerne skal nok vide at gøre brug af dette fortræffelige hjælpemiddel, og for børn og lærere i småbørnsklasserne vil klassebiblioteker indkøbt efter de angivne linjer betyde en fornyelse og berigelse af undervisningen og den frie læsning. *Johs. Nielsen*

Katalogerne er udsendt gratis i et eksemplar til samtlige skoler og biblioteker. Yderligere eksemplarer forhandles af Dansk bibliografisk kontor.

ANMELDELSER

Bergman, Astrid. Chendru får en tiger. En fortælling om en dreng i den indiske jungle. Af Astrid Bergman Sucksdorff. Oversat fra svensk af Asta Hoff-Jørgensen. Munksgaard. 1960. 56 upag. s. ill. Kart. 16.75.

Forfatteren til denne bog skabte sammen med sin mand filmen: »En junglesaga«, og af billedmateriale herfra er denne bog blevet til.

Den foregår i den indiske jungle blandt primitive jægere, men den har et tema, der vil forstås af alle børn: Drengen Chendru får en tigerunge, de har det vidunderligt sammen, men tigeren vokser hurtigt, og i stammen taler man om, at Chendru må skille sig af med den. Billederne er smukke og for alle aldre. Teksten kan læses fra 3.-4. klasse og giver et udmærket billede af stammens liv. For alle biblioteker.

Aase Bredsdorff

Blyton, Enid. De 5 på lejrtur. Oversat fra engelsk af Georgjedde. Grafisk Forlag. 1960. 135 s. 6.75.

Seriebog fabrikeret over det kendte skema: Børn (in casu 4 + 1 hund) dumper på sporet af kriminel mystik, leger detektiver, kommer i fare, støder sammen med farlige forbrydere, der dog til sidst bliver overgivet til den retfærdige straf. Personerne er papfigurer, som de friskfyragtige replikker højst får til at sprælle. Anbefales ikke. *Søren Christensen*

Christiansen, Gunhild. Danmark besat. Gyldendal. 1960. 124 s. ill. 7.85. (Gyldendals lette læseserie, 10). (96.71).

Saglig skildring af nogle af besættelsestidens afgørende begivenheder, fortalt i et enkelt og nøgternt sprog. Fremstillingen er lidt tør, men giver en god og kortfattet oversigt over besættelsestidens forløb og dens problemer. Bogen er forsynet med udførlig emneliste og

ordforklaring og er velegnet til supplerende læsning, men kan også anbefales til frilæsning. Illustreret med originale fotografier. 10-12. *Molly Hansen*

Cooper, J. F. Den sidste mohikaner. Ill. af Kuno Pape. Overs. fra amerikansk og bearbejdet af Jørgen Larsen. Gyldendal. 1960. 263 s. ill. 7.75. (Gyldendals Udødelige Ungdomsbøger, 18).

Jørgen Larsens bearbejdelse svarer nogenlunde i omfang til Torben Palsbos, udkommet hos Hassing, 1949, enkelte steder er den dog lidt fyldigere i de beskrivende afsnit. På grund af sin nydelige typografi er den foreliggende udgave lettere at læse, og den anbefales, ikke til at afløse, men til at stå ved siden af Hassings udgave. *Lis Jørgensen*

Etlar, Carit. Dronningens vagtmester. Ill. af Ib Jørgensen. Gennemgået og bearbejdet af Poul Steenstrup. Gyldendal. 1960. 214 s. ill. 7.75. (Gyldendals Udødelige Ungdomsbøger, 16).

Denne udgave følger stort set nøje Jespersen og Pios. For at lette forståelsen er enkelte ord og sætningskæder ændret, ligesom der er foretaget en enkelt forkortelse i kærlighedshistorien. Den fine typografiske opsætning gør den lettere tilgængelig. Ib Jørgensens nydelige, men ikke særlig barnlige illustrationer har afløst Poul Steffensens.

Lis Jørgensen

Globe-bøgerne 1-7. Tilrettelagt af læsepædagogerne Jens Bjerg, Eva Jacobsen, Mogens Jansen og Svend Plesner. Lærerforeningernes materialeudvalg. 1960. à 17 s. à 1.50.

hft. 1: Albert Schweitzer.
hft. 2: Hvalfangst.
hft. 3: Dansk fiskeri.
hft. 4: UNESCO i Mexico.
hft. 5: Slavehandel.
hft. 6: Jazz.
hft. 7: På flugt (en novelle).

Hefterne, der omfatter vidt forskellige emner, er beregnet for læseretarderede elever i folkeskolens ældste årgange. Hefternes størrelse – 1 side svarer til ca. 1/3 normalside – hindrer selvsagt en indgående behandling af emnerne, men det er lykkedes de forskellige forfattere at fremstille det væsentlige i emnet i en sådan form, at det kan give selv modne læsere værdifulde oplysninger og indtryk om og af det, der berettes om. Typografi og udstyr er det bedste. Hefterne er beregnet for skolerne, men det er et spørgsmål, om ikke børne- og ungdomsbiblioteker bør have eksemplarer til rådighed for læseretarderede lånere. *Sven Allesløv*

Helveg Petersen, Lilly. Familiekundskab. Normanns Forlag. 1960. 128 s. ill. 9.50. (30.3).

Først og fremmest en dejlig frisk og livsnær skolebog til det nye fag, velformet, fyldig, fuld af inciterende spørgsmål og opgaver til lige lyst for lærer og elev. Men på biblioteket er den også værd at have, for de unge vil her finde noget, de har brug for. Fra 13 år.

Søren Christensen

Verdenshistoriske billeder. Lille udgave. Ved Erling Hansen, Peter Ilsøe og Oluf Jonsen. Gyldendal. 1960. 121 upag. s. ill. 19.75. (90).

Indeholder 179 gode, kronologisk ordnede illustrationer spændende over de gængse lærebøgers hele tidstavle, emnekreds og territorium. Fyldigt register. Beregnet til brug i hovedskolen, idet en større udgave for reallinien bebudes. En smuk, men selvsagt meget spredt bog. Dens værdi som undervisningsmiddel vil i væsentlig grad afhænge af det annoncerede teksthefte for læreren.

Søren Christensen

Marborg, Tio. Knallerten. En roman for teen-agers. Erichsen. 1960. 163 s. 9.75.

Oles prægtige forældre vil ikke lade ham få den knallert, han ønsker sig, bl.a. for at imponere en smart ny pige i klassen. En tilfældig kammerat fra gaden bringer ham i forbindelse med en mystisk mand, der i hemmelighed skaffer ham knallerten, men til gengæld tvinger ham til at ryge og drikke og stjæle. En sød barndomsveninde og en KFUM-sekretær hjælper ham på ret køl igen, og KFUM-sekretæren får efter et drabeligt slagsmål skurken til at angre og levere de stjålne ting tilbage.

Trods sin velmente tendens virker bogen uægte ved den naivt overdrevne intrige og skematiske persontegning. Løsningen af konflikten er nærmest parodisk. Kan ikke anbefales. *Molly Hansen*

Verne, Jules. To års ferie. 4. opl. ill. af Chr. Aabye Talge. Overs. fra fransk af Erling Stensgaard. Erichsen. 1959. 151 s. ill. 7.75.

Man bør være opmærksom på, at Chr. Erichsens udgave af Jules Vernes berømte robinsonade nu igen kan fås. I omfang minder

den om udgaven fra Ungdommens Forlag (anmeldt i B.V. 1946, s. 59), men grundtonen er ikke sentimental i beskrivelsen af drengene. Begge udgaver er anvendelige, men Chr. Erichsens bør foretrækkes.

Lis Jørgensen

Winkel, Jan van. Khambakrigerens søn. Overs. fra norsk af H. Ph. Götzsche. Branner og Korch. 1960. 158 s. 8.75. (Branner og Korchs Zebrabøger).

I foråret 1959 måtte Tibets hersker, Dalai Lama, flygte for de kinesiske besættelsestropper. Over disse begivenheder har forfatteren skabt en virkelig spændende historie. Bogens titelperson, en stor dreng, beretter selv om sin fantastiske tur gennem et vanskelig tilgængeligt landskab, truet af fjender og forrædere, for at indhente de flygtende og overbringe Dalai Lama en hellig relikvie, som oraklet har befalet gudekongen at bære for at sikre hans tilbagekomst. Dorlos bedrift virker sandsynlig, fordi han ved siden af enestående egenskaber også er udstyret med menneskelige svagheder.

Desuden giver bogen et indblik i Tibets vilde natur og dets befolknings levevis og tankegang. 11-14 år. *Lis Jørgensen*

ET UDVALG AF NYE OPLAG OG UDGAVER FRA 1960

Børnenes blokfløjtebog. 7. opl. Gjellerup. 3.75.
Du og dit samfund. 5. opl. Gjellerup. 7.25.
Duurloo, Ellen. Lillebror Mikkel. 2. opl. Fremad. 5.50.
Duurloo, Ellen. Pigen fra Spanien. 2. opl. Fremad. 5.50.
Fortællinger af vort folks historie. 7. udg. Gyldendal. 22.50.
Gretor, Esther. Kippe Ko. 4. opl. Grafisk Forlag. 4.85.
Hamre, Leif. Ambulancefly Otter-3-2 kalder. 2. opl. Gyldendal. 8.75.
Hermansen, Knud. Palo fra Grønland. 2. udg. Gad. 7.75.
Larsen, Knud A. Fra flintøkse til bronzesværd. 2. udg. Gad. 2.75.
Larsen, Knud A. Købmand og viking. 2. udg. Gad. 2.75.
Lindgren, Astrid. Alle vi børn i Bulderby. 3. opl. Gyldendal. 4.85.
Lindgren, Astrid. Mere om os børn i Bulderby. 2. opl. Gyldendal. 4.85.
Lindgren, Astrid. Vi har det dejligt i Bulderby. 2. opl. Gyldendal. 4.85.
Lystige viser for børn. 2. opl. Politiken. 8.75.
Malot, Hector. Frændeløs. 13. opl. Erichsen. 7.75.
Malot, Hector. Frændeløs. 2. opl. Gad. 6.75.
Marryat, F. Nybyggerne i Kanada. 13. opl. Erichsen. 7.75.
Molbohistorier. Nyt opl. Elles Boghandel, Ebeltoft. 6.50.
Pyle, Howard. 12 fortællinger om Robin Hood og hans mænd. Nyt opl. Gad. 6.75.
Thomsen, Sigrid. Martin i fare. 4. opl. Gyldendal. 8.75.
Thomsen, Sigrid. Martin som smugler. 2. opl. Gyldendal. 9.75.
Trøst Jørgensen, J. Akvarier og akvariefisk. 2. udg. Borgen. 11.75.
Wilder, Laura Ingalls. Det lille hus på prærien. 2. opl. Gyldendal. 11.75.
Vort folks historie i billeder. 4. udg. Gyldendal. 19.75.

BØGER FOR VOKSNE

FAGLITTERATUR

SKRIFTER AF BLANDET INDHOLD

En bog til vennen og forlæggeren Poul Carit Andersen. Red. af Tage la Cour. Carit Andersen. 1960. 130 s. ill. Ikke i bogh. (04.9).

Det er vel begrænset, hvor mange biblioteker der er mellem de 450, der har kunnet erhverve denne smukke bog. Men det skal blot siges, at der udover en del mere private, personlige ting, der iøvrigt ofte lader ane en mangfoldighed af interesser hos den initiativrige forlægger, er bidrag, der kan have værdi i et større bibliotek, navnlig inden for de bibliofile og litterære områder. Især fremhæves J. Christian Bays barske »En Bogvens Ærgrelser« og Aage Marcus' »Et gammelt bogskab«, Thure Nymans elegante revy over svensk bibliofili gennem 1000 år, og i det litterære navnlig Åke Runnquists morsomme skildring af Max Beerbohm. Udlændingene brillerer måske mest, mens de danske bidragydere gør sig bedst i de små rejserids med Tom Kristensen og, forekommer det anm., Jens Bjerre i spidsen.

Mogens Iversen

RELIGION

Ågård, Erik. Den foragtede gudstjeneste. Ill. af Johannes Exner. Forord af Regin Prenter. Århus. Aros. 1960. 88 s. ill. 7.75. (26.4).

Den unge præst har tilegnet denne bog alle dem, der ikke ville drømme om at gå i kirke hver søndag. Dette vil han gerne lære dem, og derfor går han ind på mange indvendinger derimod, gennemgår gudstjenestens forskellige faser og skildrer dens dybe indhold. Det er den danske folkekirkes gudstjeneste, der tales om, men det sker på en måde, så man uvilkårligt kommer til at tænke på katolikkens syn på messen. Bogen vil kunne åbne manges øjne for gudstjenestens rigdom, men i en del henseender vil de fleste vist finde bogen noget overeksponeret.

Johs. Blauenfeldt

SAMFUNDSKUNDSKAB

Arbejdsforhold – historisk og aktuelt. (Fagforeningskundskab). En grundbog for studiekredse ved Erik Hauerslev og Villy Nielsen. 9. udg. Arbejdernes Oplysningsforbund. 1959. 233 s. ill. 8.00. (33.12).

En ny udgave af den for første gang i 1929 udsendte studiekredsbog »Fagforeningskundskab«. Den er ligesom sine forgængere en bog af kvalitet, selvom den selvfølgelig er skrevet ud fra et fagforeningssynspunkt, men da der for tiden forhandles om ændringer i arbejdsmarkedets grundlov »Septemberforliget«, må det anbefales biblioteker at vente med at anskaffe den nye udgave, til problemerne herom er klaret og indarbejdet i en ny udgave. Men så bør den også anskaffes af ethvert centralbibliotek.

Per Boesen

Mennesket i nutidens samfund. Redaktion: Bent Pihl. Arbejdernes Oplysningsforbund. 1959. 134 s. ill. 7.00. (30.4).

En række interessante, socialdemokratiske, kulturpolitiske betragtninger, der spænder over så store områder som velfærdsstaten, trivsel på arbejdspladsen, opdragelsesproblemer, kvindesag, demokrati, fritiden, naturvidenskabelig erkendelse. Indlæggene er i det store og hele inspirerende og provokerende, og det er en fordel for en bog, hvis fornemste formål er at vække til eftertanke. Til brug ved studiekredse er der efter hvert afsnit forslag til opgaver og diskussion, samt litteraturhenvisninger. Disse sidste er desværre ikke lige nøjagtige allesammen.

Per Boesen

Røgind, Sven. Samfundsforhold og samfundsstyre. Gad. 1959. 176 s. 10.00. (30.2).

En noget overfladisk fremstilling, som på mange områder giver så lidt og på andre områder kræver så meget, at dens værdi som grundlag for selvstudium er tvivlsom. Dertil kommer, at der i flere afsnit er

unøjagtigheder, så bogen kan ikke anbefales.
Per Boesen

Samarbejdsudvalg – realitet eller narresut? Ved Poul Erik Schmidt og Paul Lind. Arbejdernes Oplysningsforbund. 1960. 141 s. ill. 7.00. (33.117).

Undersøgelser over samarbejdsudvalgenes resultater viser et meget broget og ofte lidt deprimerende billede. For at fremme arbejdet i samarbejdsudvalgene har AOF udsendt foreliggende bog, der i 10 afsnit gennemgår baggrunden for og indholdet af samarbejdsudvalgsaftalen fra 1947. På en optimistisk måde prøver de to forfattere at få læseren til at forstå hvorfor man skal og hvordan man kan få noget positivt ud af samarbejdsudvalgene.

Bogen vil styrke den allerede troende, medens den formentlig ikke vil gøre noget særligt indtryk på den arge modstander. Dette gør imidlertid ikke noget, da den farligste modstander formentlig er den positivt indstillede, der mangler den tilstrækkelige viden for at kunne udnytte og udbygge samarbejdsudvalgene.
Per Boesen

JURA

Frandsen, Bjarne. Håndbog i færdselslovgivningen. 6. reviderede udg. under medvirken af Ib Dalgas Rasmussen. Gad. 1960. 585 s. ill. 55.00. (34.66).

Færdselslære. Ved E. Groes-Petersen og P. Meldgaard Larsen. 3. udg. Nyt Nord. Forl. 1960. 420 s. ill. 22.50. (34.66).

Det er en af nutidens forbandelser, at man ikke længere kan være i fred med sit almindelige ukendskab til færdselsreglerne. Også de, der beskæftiger sig professionelt med trafikken og dens utallige juridiske problemer, har et umætteligt behov for oplysning. Heraf følger nyudgaver med korte mellemrum af bøger om færdselslovgivningen. Begge ovenfor nævnte værker er formet som kommentarer til færdselslovens enkelte paragraffer. Frandsens for juristen helt uundværlige, meget grundige værk, består hovedsagelig af en fremlæggelse af kildemateriale i form af domme, cirkulærer og bekendtgørelser. Groes-Petersen og Meldgaard Larsens bog er skrevet som lærebog for politiet og søger derfor i ret populær form at give en beskrivelse af de enkelte bestemmelsers betydning. Selvom denne bog ofte virker noget pudsig på den civile læser, fordi alle problemer er anskuet fra en politimæssig vinkel, egner den sig sikkert ganske godt for bibliotekerne, der absolut bør have en bog af denne art til rådighed.

Da den gældende færdselslov er af maj 1955, bør man ikke umiddelbart udlåne ældre fremstillinger.
Jørgen Hoffmeyer

Funktionærloven med Kommentarer 5. reviderede udg. ved Kaj Petersen. Gad. 1960. 179 s. 15.00. (34.66).

Denne i praksis meget anvendte bog er i den her foreliggende 5. udgave suppleret med domme m.v. til udgangen af 1959. Det er en egentlig lovkommentar, som uden svinkeærinder følger lovteksten § for §. På grund af emnets almindelige interesse kan bogen anbefales bibliotekerne, men ældre udgaver er dog stadig anvendelige, når de er udkommet efter en betydningsfuld revision af funktionærloven i juni 1948.
Jørgen Hoffmeyer

Ross, Alf. Statsretlige Studier. Nyt Nord. Forl. 1959. 204 s. 19.75. (34.2).

Professor Alf Ross har i denne bog samlet 6 videnskabelige afhandlinger om statsretlige problemer. De tre første er af udpræget juridisk-teoretisk karakter. De tre sidste har mere berøring med praktisk-politiske problemer. De behandler spørgsmålet om lovgivningsmagten kan delegeres til andre statsorganer end folketinget, om en lov kan berøve domstolene deres ret til at prøve lovens grundlovsmæssighed og om hvilken hjemmel der skal til for at udstede anordninger. Det er svært at bedømme, hvor stor almindelig interesse denne indgående behandling af meget specielle – om end fundamentale – spørgsmål kan have.
Jørgen Hoffmeyer

Trolle, Jørgen. Risiko og skyld i erstatningspraksis. Gad. 1960. 388 s. 54.00. (34.53).

I denne bog påvises det på overbevisende måde, at de danske domstoles praksis i erstatningssager på mange områder har fjernet sig langt fra den regel, »Culpareglen«, som den juridiske videnskab i flere menneskealdre har betragtet som erstatningsrettens grundlag. For en socialpsykologisk vurdering af juristerne må det være interessant at følge Trolles påvisning af, hvorledes det er lykkedes for domstolene at holde denne afvigelse fra den gamle erstatningsregel skjult både for sig selv og alle andre ved omhyggelig brug af den specielle juridiske

såkaldte formuleringskunst. For folkebiblioteker må emnet nok siges at være for specielt. For juristerne er det et spændende og inspirerende og iøvrigt samtidig brugbart værk. En strålende bog. *Jørgen Hoffmeyer*

OPDRAGELSE OG UNDERVISNING

Jørgensen, Carl E. Viborg Katedralskoles historie. Viborg. Backhausens bogtrykkeri. 1960. 176 s. 18.00. (37.5).

I Viborg historiske samfunds årbog Fra Viborg Amt 1959 og 1960 har adjunkt ved katedralskolen Carl E. Jørgensen fortjenstfuldt givet en oversigt over den gamle skoles udvikling. Disse artikler er udgivet samlet under ovennævnte titel. Foruden at rumme en del stof, der har speciel interesse dels for gamle elever, dels for viborgensere, rummer bogen, som alle andre »skolehistorier«, væsentlige træk, der belyser, her den lærde skoles udvikling. Smukt trykt, omfattende illustreret, let læst, fordi den er levende fortalt. *Finn Gad*

GEOGRAFI OG REJSER

Fang, Arthur. Roskilde Domkirke gennem 1000 år. Roskilde. Flensborgs boghandel. 1960. 160 s. ill. 15.00. (46.4).

Der er ingen mangel på litteratur om Roskilde Domkirke. Alligevel er Arthur Fangs bog, udgivet i anledning af jubilæet, ikke overflødig. Ikke alene er det en meget smuk bog med en rigdom af billedmateriale, men den er også overordentlig levende fortalt og lettilgængelig og behandler foruden selve kirken, dens bygningshistorie og kunstskatte også dens placering i Danmarkshistorien og de mange begivenheder, der er knyttet til den. Det er en oplagt folkebiblioteksbog. *Jens Maarbjerg*

Hommerberg, Sigge. Rejsen til Rom. Overs. af Kay Nielsen og Inger Bang efter »Om ni reser till Rom«. Samleren. 1960. 262 s. ill. + 2 kort. indb. 28.50. (47.57).

Oversættelsen er foretaget efter den svenske 3. udgave, anmeldt i B.V. 1956, s. 33. Forfatteren giver på alle områder – men især hvor det drejer sig om antikens Rom – klar og fyldig besked, og kort- og illustrationsmateriale er fortræffeligt. Med reservation overfor den undertiden noget friskfyragtige tekst må bogen karakteriseres som den hidtil bedste introduktion til Rom. *Niels Chr. Lindtner*

Trap, J. P. Danmark. 5. udgave. Københavns amt. Bd. II, 3. Københavns amtsrådskreds red. af Harald Jørgensen. Roskilde amtrådskreds red. af Povl Engelstoft. Gad. 1960. (s. 935-1221). 44.00. (46).

Til trods for at et stort stof vedrørende de store kommuner i Københavns amt allerede er behandlet i hefterne om Storkøbenhavn (se B.V. 1960, s. 269) fylder det foreliggende amtsbind op mod 300 sider mod 4. udgaves små 200 sider. Under beskrivelsen af de større kommuner findes en henvisning til en af delene af Storkøbenhavn, hvor »endnu følgende institutioner og virksomheder er behandlet«. Man får altså ikke længere en samlet behandling af disse kommuner, hvoraf en række »betragtes som forstæder til København«. Det har iøvrigt voldt noget hovedbrud at finde ud af, hvilke der betragtes som forstæder. Som sådanne anføres f.eks. Lyngby-Tårbæk og Tårnby, men ikke Gentofte eller Store Magleby. – Iøvrigt er der kun godt at sige om amtsbindet. Man havde dog gerne set et billede af det nye centralbibliotek i Køge. *Robert L. Hansen*

NATURKUNDSKAB

Troebst, Cord-Christian. Kapløbet til månen. Amerika og Rusland i kamp om verdensrummet. Nyt Nord. Forl. 1960. 232 s. ill. 24.50. (52.4).

Bogen indledes med et par historiske afsnit og giver derefter en beskrivelse af månen. Herefter kommer man til de egentlige tekniske afsnit med omtale af raketteknikkens historie og landingsmuligheder på månen. Hovedparten af bogen er helliget udførlige beskrivelser af de forskellige satelitter, der i de sidste år er opsendt, samt af de metoder, man har til at følge deres vej gennem verdensrummet, og til at modtage budskaber derfra.

Bogens fremstillingsform virker fængslende på den teknisk interesserede læser. Den er ført helt up-to-date og er forsynet med mange udmærkede illustrationer. Omend den hurtigt vil blive forældet på grund af den store udvikling, der er indenfor denne gren af teknikken, vil den være en fornuftig anskaffelse for biblioteker med teknisk interesseret læserkreds. *M. Tvede*

PRAKTISKE FAG

Anderson, Jørgen. Tidsstudier, Arbejde, Betaling, Centiminutter. Arbejdernes Oplysningsforbund. 1959. 128 s. ill. 7.00. (60.1).

I diskussionerne på arbejdspladserne om lønproblemer svirrer det med ord som tidsstudier, akkordfastsættelser, operationstider, spildtider etc. uden at man altid gør sig klart hvad disse ord egentlig betyder, og uden tilstrækkelig detaljeret viden til at kunne overse betydningen for den konkrete arbejdssituation. AOF har ved udsendelsen af denne bog skabt dette grundlag for folk, der ønsker at sætte sig ind i de for arbejdssituationen så vigtige produktionsfremmende lønsystemer. Bogen er pædagogisk vel tilrettelagt og kan anbefales til alle, der måtte interessere sig for lønproblemer og arbejdstilrettelæggelse. *Per Boesen*

Gregersen, Ib. Små oliefyr. Udarbejdet på foranledning af Udvalget for Bygningsopvarmning af 1958. Statens Byggeforskningsinstitut. I komm. Teknisk Forlag. 1960. 33 s. ill. 4.00. (SBI-Anvisning 51). (62.12).

Denne lille anvisning som er udgivet af Statens Byggeforskningsinstitut vil sikkert blive stærkt efterspurgt på de fleste biblioteker. Den kommer med en del praktiske oplysninger om de forskellige typer, installation, drift og støj og henvender sig først og fremmest til personer, der har købt eller ønsker at købe oliefyr og derfor agter at vide lidt om, hvordan det fungerer.

Elna Iversen

HAVEBRUG

Blomsterhåndbogen. Blomsterbinding og dekoration. Red. af Karl Olsen. Skandinavisk Bogforlag. 1960. 357 s. ill. indb. 96.00. (63.59).

Det er en opslagsbog for fagmanden, altså blomsterhandleren og dennes personale. Bogen har kun interesse for den amatør, der i forvejen er kendt med at sætte blomster i vaser og dekorere festborde.

For fagmanden er der ideer at hente – både rent praktisk og æstetisk, og hertil hjælper de mange fotografier og farvebilleder, der for begges vedkommende er reproduceret meget fint. Blomsterbinderiets mange variationer er udførligt omtalt såsom buketter, gavekurve, kranse, kistedekorationer og udstillingsvinduer. En særlig omtale får den japanske blomsterkunst, hvor den lette og graciøse opstilling lader den enkelte blomst eller gren komme til sin ret. Et specielt afsnit er farvesammensætning og farvesymboler; den ene buket skal være farveren, medens en anden netop får prikken over i'et ved kontrastfarver. Endelig findes et afsnit om grønne planter med beskrivelse, krav til jord og gødning samt sygdomsbekæmpelse. *Mogens H. Dahl*

HUSVÆSEN

Bræmme, Lise. Hvad skal vi ha' til middag. Gyldendal. 1960. 228 s. ill. 3.75. (Tranebøgerne). (64.1).

I den lille madkalender med forslag til middage året rundt er opskrifterne korte og klare med henblik på uerfarne, og samtidig kan den øvede husmor finde nye, moderne middagsretter. Udstyr og papir står i forhold til prisen. *Karen Sabroe*

KUNST

Gitz-Johansen, Aage. Mennesker og fugle. Men and Birds. Munksgaard. 1960. 65 s. ill. 4°. 75.00. (72).

Efter en kort indledning på dansk og engelsk, som indeholder nogle spredte kunstbetragtninger, følger 24 originale træsnit, dels af ornamental karakter (f.eks. efter ornamenter fra samiske troldtrommer eller efter kinesiske skrifttegn), dels med motiver af mennesker og fugle, gengivet i stærkt forenklede streger og sort-hvide flader.

Merete Bodelsen

Leth, André. Kinesisk kunst i Kunstindustrimuseet. Catalogue of Selected Objects of Chinese Art in the Museum of Decorative Art. Udg. af Det danske Kunstindustrimuseum. Munksgaard. 1959. 110.00. (76).

Kataloget fremtræder som en tryksag af fornemt format (32,5×21 cm) med pragtfulde illustrationer og detailbilleder af de beskrevne arbejder. Medtaget er kun de bedste stykker, ialt 129 numre, cirka en trediedel af museets samling af bronzer, keramik, lakarbejder og møbler. Overfor hvert billede findes en udtømmende og beskrivende tekst på dansk og på engelsk med væsentlige henvisninger til litteratur og samlinger. Bogen indledes med en oversigt over Kinas historie, fulgt af en gennemgang af

de kinesiske bronzer og keramiske arbejder, i ler, stentøj og porcellæn. Denne populært anlagte tekst, som kun gives på dansk, er beregnet som introduktion for det interesserede museumspublikum. Der er således i den kostbare publikation taget hensyn til både den almindelige læser og til specialisten, her og i udlandet, som kan granske de prægtige billeder og det ledsagende videnskabelige katalog. Ved gennembladning af værkets tavler får man et meget stærkt indtryk af forfatterens store kærlighed til stoffet og høje krav om kvalitet til de ting han fremlægger. Sammen med forf.s tidligere udgivne Chinese Art (1953), hvor udvalgte arbejder fra den kinesiske udstilling i Kunstindustrimuseet 1950 publiceredes (se anm. i B.V. 1953, 395) giver værket en forestilling om den rige verden den kinesiske kunst udgør, og man glæder sig over hvor repræsentativ en samling det med årene er lykkedes at skabe i det danske Kunstindustrimuseum. *Merete Bodelsen*

SPORT

Bjerregaard, Aksel. Atletik. Teknik og metodik. J. Fr. Clausen. 1960. 64 s. ill. 6.75. (79.61).

Ikke stort mere end en pjece at se til, alligevel vor vigtigste danske atletikbog idag, med en omhyggelig gennemgang af moderne teknik og oplæringsmetoder. En afgrænsning noteres: længere løb, forhindringsløb, trespring og hammerkast omtales ikke. Bogen er beregnet både for den unge atletikudøvers selvstudium og for instruktøren. For begge er de mange instruktive tegninger et vældigt plus. *Povl Skov*

HISTORIE

Broby Johansen, R. Vi ser på kunst fra oldtiden. Gyldendal. 1960. 80 s. ill. 8.75. (91.2).

Man kan nok misunde skolebørn idag, der har chance for at lære mere kunsthistorie end salig Lukenbach og de tre søjleordener. Billedbøger med stof fra mange tider og lande står nu til lærerens disposition, suppleret med farvelysbilleder. Spørgsmålet er så blot hvad form billedforklaringerne skal tage. Med sædvanlig mundraphed søger Broby Johansen her i sin sidste bog at gøre tingene levende for de unge nutidsøjne. Men skyder han ikke vel langt under målet, når han sammenligner Etruskernes dans med »rock and roll« og taler om at manden, der holder en vinkande, ikke engang har kunnet sætte bajeren fra sig mens han danser? Bogens tekst har været holdt som foredrag i Dansk Skoleradio. Den foreligger her til brug for skoler, studiekredse m.m. og er beregnet til at bruges sammen med farvelysbilleder fra Statens Filmcentral.
Merete Bodelsen

Grimberg, Carl. Verdenshistorien. XI. England tager Føringen. XII. Oplysningstiden. XIII. Den franske Revolution. Politiken. 1960. ill. 19.75 pr. bd. (90).

Det 11. bind er det sidste hvori Grimberg, der døde i 1941, tog del. De følgende bind er redigeret af hans mangeårige medarbejder Ragnar Svanström, der allerede har deltaget i redaktionen af flere bind og vist en lignende evne som Grimberg til at kunne fortælle livligt og interessant. Man kan vist regne med at den almindelige læsers interesse vokser efterhånden som vi nærmer os vor egen tid. Grundlæggelsen af Englands stormagt, engelsk samfunds væsen og åndslivs betydning for den franske revolution og de amerikanske koloniers frihedskrig som forspillet dertil vil føles som noget, der hører helt sammen med den tidsalder, vi selv lever i. *Svend Thomsen*

PERSONALHISTORIE

Bramsen, Henrik. Gottlieb Bindesbøll. Liv og arbejder. Med en fortegnelse over hans tegninger til arkitektur. Selskabet til Udgivelse af Skrifter om Danske Mindesmærker. Høst. 1959. 174 s. ill. 48.00. indb. (99.4).

Det er en fængslende bog kunstakademiets bibliotekar her har skrevet om Thorvaldsens Museums bygmester. Det store emne tynger ham ikke, han fører en let pen og undgår trods lærdom det triste wissenschaftliche fagsprog. De første afsnit om Bindesbølls rejser (til Tyskland, Frankrig, Italien og Grækenland) er interessant ikke alene til belysning af Bindesbøll selv men af en hel tidsperiode og dens kunstneriske baggrund. Thorvaldsens Museums indviklede bygningshistorie er der gjort klart rede for, og analysen af bygningsværket er skarpsindig og overbevisende. Mindre plads er tildelt Bindesbølls senere arbejder, men der gås især ind på interessante arbejder som projektet til Zoologisk Museum, Klampen-

borg-anlægget med badeanstalt, koncertsal og cottager, Universitetsbiblioteket og Landbohøjskolen. Til slut et essay på engelsk om symbolismen i Bindesbølls værker. Den, der havde ventet et uhåndterligt plancheværk, bliver glædelig overrasket over hvor behersket og menneskelig bogen er i hele sin proportionering. *Merete Bodelsen*

Ebbe Sadolin. En hilsen fra venner i anledning af 60 års dagen 19. februar 1960. Carit Andersen. 1960. 124 s. ill. 24.50. (99.4).

Denne serie vennehilsner og karakteristikker belyser Sadolin som menneske og alsidig kunstner (tegner, keramiker, skribent). Bogen er illustreret med udvalgte tegninger og ender med en bibliografi over hans illustrationsarbejder. *Merete Bodelsen*

Goebbels. Af Heinrich Fraenkel og Roger Manvell. Overs. af Chr. Dahlerup Koch efter »Dr. Goebbels: His Life and Death«. Schønberg. 1960. 344 s. ill. 28.75. (99.4).

Det er ikke *bogen* om Goebbels, denne journalistisk skrevne biografi af Det Tredie Riges propagandaminister, dertil mangler den dybde i den psykologiske opfattelse af manden og klart overblik over de politiske begivenheder, der danner baggrunden for hans djævelske opgejling og vildførelse af næsten et helt folk gennem personlig oratorisk og journalistisk indsats og hidtil uset effektiv og uhæmmet brug af massemeddelelsesmidler. Bogen virker trods omfanget overfladisk og let forvirret, men den er let læst og anvendelig i mangel af bedre.

Jens Maarbjerg

Gosse, Edmund. Correspondance with Scandinavian Writers. Edited with notes and comments by Elias Bredsdorff. Gyldendal. 1960. 354 s. ill. 45.00. (Scandinavian University Books). (99.4).

Unge Gosse kunne prale af at have lært sig dansk ved at sammenholde »Nödebo Parsonage« med originalen. Hans kundskaber blev derefter, men det havde intet at sige. Dels var han i England ene om at interessere sig for nordisk litteratur, dels skulle de mange skandinaviske digtere med hvem han stod i forbindelse – fra Henrik Ibsen til Ernst von der Recke – vel vogte sig for at støde ham, da han gerne skulle tage sig af deres angelsaksiske ry. Størsteparten af de her offentliggjorte breve er bønner og anmodninger om oversættelse og introduktion af dette og hint, og alt i alt en ret beklemmende studie i menneskelig forfængelighed. Trods den storartede indledning og de righoldige kommentarer bringer bogen så lidt betydningsfuldt stof om naturalismens folk, at anskaffelse vil være overflødig. *Niels Chr. Lindtner*

Graham, Sheilah (am.). Een gang elsket. Mit liv med F. Scott Fitzgerald. Overs. af Niels Gabe efter »Beloved Infidel«. Wangel. 1960. 267 s. 18.75. (99.4).

Der drives i USA en formelig kultus med Scott Fitzgerald, jazztidens og tyvernes charmerende og ulykkelige skildrer. Trods oversættelser af romanerne »Den store Gatsby« og »Natten er blid« er han vist aldrig blevet et »navn« eller andet end et navn her i landet, og berettigelsen af denne biografi forekommer mig derfor lidt tvivlsom – især da den simpelthen ikke er god. Miss Graham er en pågående pige fra Londons East End, der via skønhedsdronning-værdigheden blev skandalejournalist i Hollywood, og hun kom derved til at dele den sidste, pinlige forfaldsperiode i Scott Fitzgeralds liv. Bogens første halvdel – om hendes egen opvækst – er uden almen interesse, og trods al sympati for miss Grahams heroiske lidelser i forholdet til S.F. har hun ingensomhelst virkelig forståelse for hans uomtvistelige storhed og menneskelige tragedie. Hele bogen virker derfor på mig lidt overflødig i Danmark. *Jørgen Claudi*

SKØNLITTERATUR

DANSKE BØGER

Dons, Aage. Koncerten. Hasselbalch. 1960. 223 s. 19.75.

Hvor var Dons dog dygtig allerede ved sin debut med denne bog for 25 år siden! Det er her altsammen: den virtuose, nervøse komposition, de træfsikre, lidt ondskabsfulde portrætter, især af ældre damer, den impressionistiske miljø-skildring, den blege, lidelsesfulde ungdom – her tre unge mennesker, der bliver forført ind på kunstnerbanen og åndeligt udsuget af fænomenet, vampyren fru Arici, sangpædagog. Selv om denne historie nok er lidt speciel og elegisk, bærer den i så høj grad præg af denne dygtighed og af hele Dons' melankolske livsklogskab, at alle købstadbiblioteker bør benytte denne lejlighed til at forny de sikkert forlængst udslidte eksemplarer.

Jørgen Claudi

Larsen, K. Vandmose. Ekko af torden. Aarhus. Søren Lund. 1959. 170 s. 11.75.

»Dokumentarisk« roman om besættelsestiden, om en gruppe danskeres velmente, men bange forsøg på at hjælpe et par tyske antinazister over til Sverige, en hjælp der kompliceres af det kærlighedsforhold, der opstår mellem flygtningen Heinz og den danske fortællers kone. – En solid og agtværdig bog, ganske fængslende på et jævnt plan, men nogen fornyelse betyder den ikke, hverken af genren eller i det lidt spinkle forfatterskab. *Jørgen Claudi*

Linnemann, Willy-August. Sangen om de lyse nætter. (Ny udg.). Stjernebøgerne. 1960. 199 s. 4.85.

Selvom ens første reaktion ved gensynet med denne debutroman fra 1939 er at konstatere, hvor helt forbløffende fremskridt forfatteren til »Døden må have en årsag« har gjort som fortæller, er denne roman om et ungt dansk pars skæbne i grænselandet omkring Flensborg under og efter den første verdenskrig dog så værdifuld både i sit emne, sit miljø og sit lovende talent, at biblioteker, hvor den oprindelige udgave er udgået (anm. B.V. 1939, s. 119), nok bør overveje en anskaffelse af denne billigudgave, på trods af det uegnede udstyr. *Jørgen Claudi*

Rostbøl, Erik. Besøgstid. Skuespil i fem akter. Aarhus. Aros. 1960. 119 s. 14.75.

Denne danske dramatiker-debut nød den ære at modtage en art statstilskud til premieren i Aarhus i marts, og man undredes derfor mildt over den fuldstændige nedsabling i pressen. Læsningen giver en holdbar forklaring, for stykket er virkelig ikke godt, hverken som teatertekst eller som meningsfuld skildring af menneskers liv og problemer. Historien om præsten, der forsøger at forny og aktualisere kristendommen med rejsebureau'er og anden fjant, er for grotesk og usammenhængende til at virke overbevisende. Det er synd for den ellers talentfulde forfatter, men han har her vovet sig ind på et gebet, han ikke magter – endnu da.

Jørgen Claudi

OVERSÆTTELSER

Delaney, Shelagh (eng.). En mundsmag lykke. Skuespil i to akter. Overs. af Elsa Gress Wright efter »A Taste of Honey«. Fredensborg. Arena. 1960. 94 s. 12.50.

Den engelske litteraturs »unge vrede« forekommer undertiden en ældre misantrop lidt konstrueret – over sådanne verdensproblemer som »pub«ernes akavede lukketider. Man må dog indrømme det forpjuskede pigebarn Helen i dette forbløffende stykke, at hun virkelig har god grund til vrede – umulige leveforhold, en led halvprostitueret til mor, en mørkhudet sømand som det eneste, hurtigt slukkede lykkeglimt, hvorefter hun sidder forladt tilbage med smerten og sin altfor kvindagtige ven. Her er virkelig lidenskab og livssmerte, og forunderligt er det, hvor rigt, sjovt og alligevel trodsigt optimistisk denne sukces-ombruste teatertekst har levendegjort denne umulige tragedie, så at den også ved læsning river een med. Der er usædvanlige kræfter i denne kun 19-årige forfatterinde, som de større biblioteker nok bør observere. *Jørgen Claudi*

Doyle, Arthur Conan (eng.). Den krybende mand og andre noveller. Overs. af Kay Nielsen efter »The Case Book«. Martin. 1960. 222 s. 14.75.

Denne samling Sherlock Holmes-fortællinger hører ikke til blandt de mere spændende, selv om Dr. Watson med sædvanlig begej-

string og beundring taler om »det største øjeblik i min vens karriere« etc. Men har man de andre bind i Martins Sherlock Holmes-udgave, må man naturligvis også have dette. *Jens Maarbjerg*

Ferrars, Elizabeth (eng.). Et mord for meget. Overs. af Johanne Kastor Hansen efter »A Tale of Two Murders«. Wangel. 1960. 156 s. 5.75.

Banal og kedelig kriminalroman, hvis sproglige udformning på dansk desuden er overmåde slet, trods det ansete oversætternavn. *Jens Maarbjerg*

Fleming, Jan (eng.). Agent 007. Overs. af Grete Juel Jørgensen efter »Moonraker«. Grafisk Forlag. 1960. 191 s. 12.50.

Spionroman af en engelsk ekspert i genren, der nøje ved, hvordan ingredienserne skal blandes. En rigtig he-man af en efterretningsagent indblandes i en affære med en raket (bogen er imidlertid så gammel, at den ikke engang er af den interkontinentale type), og rundt om den arrangeres lidt overlevende nazisme, lidt storpolitisk spænding og lidt falskspilleri, og endelig tilsættes en dosis sex og et stænk sadisme. Det er unægtelig en stærk cocktail, der giver svære tømmermænd. *Jens Maarbjerg*

Lerner, Alan Jay (am.). My Fair Lady. Efter Bernard Shaw's »Pygmalion«, overs. af Holger Bech. (Sangene i samarbejde med Arvid Müller). Musikken af Frederick Loewe. Ill. af Cecil Beaton. Gyldendal. 1959. 128 s. ill. 12.75.

Selvom den er både sjov og rasende dygtig, denne sukcesrige overførelse til den amerikanske musical-genre af Shaw's festlige og bidske komedie – om blomsterpigen med det rædsomme rendestenssprog, der af den træede sprogforsker forvandles til en lady. Selvom sangene er forbløffende gode, den umulige oversættelse til dansk slang forholdsvis vellykket, bogen en nitid tryksag o.s.v. – ja, så havde bibliotekerne nu vist hellere set et optryk af den ægte vare. Denne hybrid kan kun være en tidsbestemt specialitet for de største biblioteker. *Jørgen Claudi*

Moberg, Vilhelm (sv.). Dårligt vidnesbyrd. Overs. af E. Grünbaum. – Søvnløs. Overs. af Hakon Stangerup. – Giv os jorden. Overs. af Hakon Stangerup. Romanen om Knut Toring, 1-3. (Ny udg.). Borgen. 1960. 325+331+240 s. Bd. 1-3: 55.00.

Det er værdifuldt, at Nyt dansk Litteraturselskab har formidlet denne gode ny-udgave af Mobergs hovedværk fra trediverne (1935-39). Trods verdenskrig og atombombe er dens emne lige aktuelt – de ofte ulyksalige følger af flugten fra land til by – og det er skildret af en stor epiker, der kender menneskene og virkelig forstår at fortælle en kernefuld og fængslende historie. Beretningen om bondesønnen Knut Toring, der drager til storbyen Stockholm for at vinde alverdens herlighed (en redaktørpost på et kulørt ugeblad), og som, da modenheden og livsangsten kommer, opdager sin rodløshed, forlader kone og social position og forsøger og gennemfører en tilbagevenden til jorden – den får sin ægthed og sin grebethed ved de tydeligt autobiografiske elementer, og er sidste del med dens utopiske løsning end lidt mat og løs i strukturen, henvender værket sig dog i sin helhed til en meget stor læserkreds. Det er den slags bøger, alle biblioteker har god brug for. *Jørgen Claudi*

Purdy, James (am.). 63, drømmeslottet. Overs. af Elsa Gress Wright efter »Color of darkness«. Arena. 1960. 205 s. 16.50.

Som titelnovellens hovedperson, den subsistensløse Fenton, hvis ejendommelige, fra medlidenhed og ømhed til grænseløs afsky spændende forhold til den halvt sindssyge lillebror under fortælleren og hans ekcentriske veninde Graingers indflydelse udvikler sig så skæbnesvangert, synes forfatteren alt for villigt at »akceptere altings umådelige tristhed, som om der ikke var nogen anden mulighed i verdensordenen«.

Trods en vellykket satire over to religiøse charlataner og et par ægte følte afsløringer af kvindelig ensomhedsfølelse og af en negerkvindes sorg, da hendes næsten hvide søn »hopper af«, virker disse fortællinger som helhed ved deres gennemførte nihilisme, deres depraverede, suggestivt anmassende atmosfære og træfsikre, kyniske replikkunst (der er overordentlig fint ramt af oversætterinden) trættende, ligegyldige og frastødende.

Stor forsigtighed ved anskaffelse tilrådes. *Arne Rossen*

Sansom, William (eng.). Det stakkels hjerte. Overs. af H. M. Berg efter »The cautious heart«. Wangel. 1960. 235 s. 16.75.

Underfundigt, ordrigt og indtagende pludrer den londonske barpianist, der er bogens jeg, løs om sit forhold til den sprælske, dejlige tyrkisk-irske Maria og hendes faste følge-

svend, døgenigten Colin, der trods sit evindelige nasseri ikke er uden charme, og som de begge er ude af stand til at frigøre sig fra. (»Ingen af dem brød sig en døjt om Colin, men det var hans problem, puslespillet, de godt kunne lide. Og som en slags ubevidst missionær skaffede han folk en knage, de kunne hænge en mere udviklet menneskelighed på«).

Bizarre påfund, en boblende frisk, frodigt ynglende stil (der er fortræffeligt gengivet af oversætteren), fine miljøskildringer (fra London og en lille, sydengelsk ø) gør sammen med den lyse, livsforelskede grundstemning bogen velegnet for de fleste biblioteker. *Arne Rossen*

Voltaire, François de (fr.). Candide eller Optimisten. Overs. og indledt af Karen Nyrop Christensen (sammen med Candide, anden del, ikke af Voltaire). Tegninger af Lars Bo. Udgivet af Selskabet Bogvennerne. 166 s. ill.

Kleist, Heinrich von (ty.). Michael Kohlhas. Ill. af Povl Christensen. Forord af Aage Marcus. Udg. af Selskabet Bogvennerne. 176 s. ill.

Selskabet Bogvennerne, som udgiver et tidsskrift, uddeler en årlig tegnerpris og afholder udstillinger af bogkunst (i år den storartede Danske Illustratorer i Frederiksberg rådhus), er nu nået til sin 11. bogrække, der indledes med de to foreliggende klassikere i ny oversættelse og med nye tegnede illustrationer. Bøgerne er ikke præget af en forfinet eller gennemarbejdet typografi og heller ikke tegninger hæver dem i en særklasse. Men de er billige: man får hele serien i abonnement for 38 kr.

Merete Bodelsen

ANDRE NYE BØGER OG UDGAVER 1960

Aistrup, Inga. Danmark. De fire årstider. Høst. 95 s. ill. 24.50.
Bodelsen, C. A. Studies in Mid-Victorian Imperalism. 2. opl. Gyldendal. 228 s. 23.75. (Scandinavian University Books).
Campingpladser. Europa 1960-61. Politiken. 192 s. 8.50.
Erhvervshistorisk årbog 1959. Århus. Universitetsforlaget. 140 s. ill.
Evensen, Sinne. Afspænding. Samleren. 64 s. ill. 9.75.
Folk. Dansk etnografisk tidsskrift. Udg. af Dansk Etnografisk Forening. vol. 2. 1960. 156 s. ill. 20.00.
Heiberg, Povl. Middellevetiden i Danmark. Arne Frost-Hansen. 22 s. 3.00.
Holt, Paul. Historisk årstalsliste med slægtsoversigter. 8. udg. Haase. 85 s. 6.75.
Spang-Thomsen, V. Skattetabeller 1960-61. 15. udg. Nyt Nord. Forl. 71 s. 9.00.
Svensk Naturvetenskap 1960. Statens Naturvetenskapliga Forskningsråds Årsbok. 13. årg. Stockholm. Nordiska Bokhandeln. 331 s. ill. 25.20.
Tjekkisk parlør. Af Else West Neuhard og Milena Poulsen. Borgen. 49 s. 9.75.

FILMATISEREDE BØGER FOR JULI-AUGUST 1960

Familien Barring. Efter William von Simpsons roman »Familien Barring«.
Kampen om V-1 bomben. Efter Bernard Newmans bog »They saved London«.
Masser af spøgefugle. Efter Compton Mackenzies roman »Rockets galore«.
Vi, de rigeste. Efter Maurice Druons roman »Les grandes familles«.

BOGENS VERDEN sendes gratis til medlemmer af Danmarks Biblioteksforening. Kontor: Sankt Hans Torv 32, Kbh. N. Abonnementsprisen 20 kr. Red. af Palle Birkelund og Mogens Iversen (ansvarh). Redaktionens adresse: Lindevangs Allé 10, Kbh. F., Fasan 8801. Annonceekspedition: Nyt nordisk Forlag, Købmagergade 49, Kbh. K., central 11301
Nielsen & Lydiche (M. Simmelkiær)

er
g-

as.
ge
ne.

ls-
er
de
d-
ler
ere
lu-
en
og
er-
se-

en

75.

60.

rg.

J. GRUBBS ANTIKVARIAT

NØRREGADE 47 . KØBENHAVN K

Telf. Byen 1602 y . Giro 1398

Ca. 150.000 bind i de fleste fag samt skønlitteratur og børnebøger

Mangeårig leverandør til store og små biblioteker

Sædvanlige betingelser

Bøger søges fremskaffet, om det ønskes

JYDSK AKADEMISK ANTIKVARIAT

Frederiksgade 31 . Aarhus
Telefon Aarhus 2 82 84

★

Provinsens største lager af
BIBLIOTEKSLITTERATUR
fejlfri eksemplarer

★

Må vi låne Deres søgelister?

★

Får De vore kataloger?

Boghallens Antikvariat

RÅDHUSPLADSEN 37, KØBENHAVN V

TRÆ OG ARKITEKTUR

Skrevet af *Finn Monies* og redigeret af *Gunnar Jensen og Finn Monies.*

Bogen viser træets mange dekorative egenskaber især, som det er udnyttet i moderne byggeri. Bogen er blevet ualmindelig fint anmeldt i dagspressen over hele landet.

116 sider . 90 illustrationer.
Kart. Pris kr. 26.00.

Arkitektens Forlag

Nyhavn 43. Minerva 6200

Nye HÅNDBØGER
der er brug for

Viggo Abrahamsen: HERBARIET

Indsamling og præparation af planter

Giver grundige anvisninger på indsamling, præparation og opbevaring af planter. Desuden findes en liste over botanisk litteratur, og der er anvisning på, hvor man kan købe de nødvendige ting til herbariets anlæggelse. Der er mange billeder, som letter forståelsen af teksten.
48 sider. Rigt illustreret. Kr. 5,85

Aksel Bjerregård: ATLETIK

Her kan man for første gang på dansk finde en omtale af den moderne teknik, der efterhånden er blevet udviklet i de forskellige discipliner.
64 sider. Rigt illustreret. Kr. 6.75.

P. G. Hansen: OPTIMISTJOLLEN

Denne bog rummer alt, hvad de unge Optimistjolle-sejlere har brug for at vide om deres lille fartøj, tilrigning. tovværksarbejde, vejledning i sejlads, gennemgang af de vigtigste kapsejladsregler, gode råd til brug på kapsejladsbanen m.m. 48 sider. Rigt illustreret. Kr. 5.85.

Torben W. Langer: SOMMERFUGLE

En indgående redegørelse for fremgangsmåderne ved fangst, aflivning, behandling af sommerfuglene og indretning af en samling. Som tillæg bringes en liste over fagudtryk fra håndbøger og tidsskrifter med forklaring af deres betydning. 64 sider. Rigt illustreret. Kr. 6,75.

J. FR. CLAUSENS FORLAG

I dette nummer

Anna Grete Schlanbusch: Samarbejde om bogen 277, *Anna Nørgaard:* Adult Education Work 283, *Morten Bagger:* Kensington Central Library 289, Apropos centralbibliotekskatalogen – 290, Meddelelser 292 (Danmarks biblioteksforenings årsmøde 292, Nye vedtægter for gruppe A 293, Nye medlemmer 295, Biblioteksrådsmøde 295, Børnebogsugen aflyst 296, Dansk Forfatterfond 296, Den nordiske Fortsættelsesskole for bibliotekarer 296, ILFA-møde i Lund og Malmø 297, Svensk årsmøde 299, Filmkursus i Karlskrona 301), Arbejdsmarken 302, Litteraturen (Norske bøker 1959 307, Bibliotekslitteratur 310, Bøger for børn 316, Bøger for voksne 320).

Næste nummer udkommer 15. oktober 1960